

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Videonteko osana sosiaalisesti vahvistavaa erityisopetusta

Nuorisotiedotuspiste Nurkkelin esittelyvideo

Pauliina Rusula

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 04/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Pauliina Rusula	Sivumäärä 57 ja 5 liitesivua
Työn nimi Videonteko osana sosiaalisesti vahvistavaa erityisopetusta – Nuorisotiedotuspiste Nurkkelin esittelyvideo	
Ohjaava opettaja Maarit Honkonen-Seppälä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke, Äänekosken Kaupungin nuorisopalvelut / nuorisotiedottaja Laura Lehto	
Tiivistelmä <p>Toiminnallisen opinnäytetyöni tavoitteena oli tuottaa tilaajatahoille, eli Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushankkeelle sekä Äänekosken kaupungin nuorisopalveluille, nuorisotiedotuspiste Nurkkelin esittelyvideo. Video toteutettiin Äänekoskella sijaitsevan koulun kahdeksansien luokkien erityisryhmän kanssa. Toteutin myös nuorisotiedotuspisteen markkinointia paikallisissa kouluissa käyttäen esittelyvideota markkinointini-infojeni sisältönä. Opinnäytetyöni produktina on tehty esittelyvideo.</p> <p>Henkilökohtaisina tavoitteinani oli yhdistää ja syventää aiempia opintojani sosiaalisesta vahvistamisesta sekä viestinnästä ja mediakasvatuksesta, sekä saada kokemusta koulumaailman kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja erityisnuorten ohjaamisesta. Samalla pohdin mielessäni pitkään itänyttä Miina Savolaisen kehittämän voimauttavan valokuvan käsitteisiin pohjautuvan voimauttavan videon ideaa.</p> <p>Tutkin produktini aikana videon teon sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia nuoriin teettämällä videon tekoon osallistuneilla nuorilla sekä produktin alussa että lopussa kyselyn, ja tekemällä havainnot. Tutkimukseni oli laadullinen ja toiminnallinen. Tutkimuksessani kävi ilmi, että videon teon myötä nuoret saivat onnistumisen kokemuksia, löysivät itsestään uusia taitoja ja puolia, sekä totesivat olevansa joissain asioissa parempia kuin luulivat olevansa.</p> <p>Opinnäytetyölläni pyrin tuomaan ammattialalleni kokemuksia mediakasvatuksen sosiaalisesti vahvistavista vaikutuksista etenkin erityisopetuksessa, sekä havainnot nuorisotyön ja koulujen välisen yhteistyön kehittämistarpeista sekä hyödyistä. Onnistuin myös hiukan herättelemään aiheesta keskustelua ja ideointia paikallisella tasolla.</p>	
Asiasanat sosiaalinen vahvistaminen, voimaantuminen, osallisuus, nuorisotiedotus, mediakasvatus, erityisopetus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Pauliina Rusula	Number of Pages 57+ 5
Title Making a video as a part of social reinforcement in special education – The introductory video of information spot Nurkkeli	
Supervisor Maarit Honkonen-Seppälä	
Subscriber and/or Mentor Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke, Youth Services in Äänekoski / youth informer Laura Lehto	
Abstract <p>The intention of my thesis was to produce an introductory video of Äänekoski's information spot Nurkkeli. The video was ordered by Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke and Youth Services in Äänekoski. I made the video with a group of juveniles of special education in eighth grade. I also made some marketing for the Nurkkeli in local schools, and used the video during my marketing-briefings. The introductory video is the product of my thesis.</p> <p>As my personal intentions were to combine and deepen my previous studies in social reinforcement, media education and communication. I also wanted to get some personal experience of collaboration between youth work and schools, and guiding youth who are having a special education. During my thesis I also reflected my own ideas of using video as a reinforcing tool as Miina Savolainen has used photos.</p> <p>As an investigational part of my thesis was my functional and qualitative investigation. My investigation researched if making a video has any reinforcing impacts in youth. I made a query to the youth before and after making the video, and some observations during the hole project. As a conclusion was, that the youth had experiences of succeeding, found some new skills that they didn't even know that they had, and were better in some things than they thought.</p> <p>I attempted to bring to my occupational field experiences of media educations reinforcing impacts especially in special education, and perceptions about the issues that needs developing in collaboration between youth work and schools. I also managed to awake some discussion and generating ideas of the matter in local level.</p>	
Keywords social reinforcement, empowering, participation, youth information services, media education, special education	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TILAAJA JA MUUT TAUSTAORGANISAATIOT	7
2.1 Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke	7
2.2 Äänekosken nuorisopalvelut	8
2.3 NuortenLaturi ja Painovirhe	8
3 OPINNÄYTETYÖNI TAVOITTEET JA HYÖTY	9
3.1 Hyöty tilaajalle	9
3.2 Omat tavoitteeni	11
3.3 Hyöty alalle yleensä	12
4 KESKEISET KÄSITTEET	13
4.1 Nuorisotiedotus	13
4.2 Sosiaalinen vahvistaminen ja voimaantuminen	15
4.3 Voimauttava valokuva VS voimauttava videokuva	16
4.4 Osallistaminen ja osallisuus	21
4.5 Mediakasvatus	23
4.6 Erityisopetus	25
5 TOTEUTUS	26
5.1 Projektin suunnittelu	26
5.3 Nuorten etsiminen ja mukaan houkuttelu	29
5.4 Suunnittelu, kuvaaminen ja editointi	32
5.5 Videon ensinäytös	34
5.6 Nuorten näytös	35
6 TUTKIMUS	38
6.1 Kysymyksenasettelu	38
6.2 Lupa vanhemmilta, koululta ja nuorilta itseltään	39
6.3 Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmät	40
6.4 Kyselyiden laatiminen	42
6.5 Kyselyiden teettäminen	43
6.6 Tulokset	45
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	49
8 MITÄ OPIN JA MISSÄ EPÄONNISTUIN	51
8.1 Mitä opin	51
8.2 Missä epäonnistuin	52
9 JATKOTUTKIMUSAIHEITA	54
LÄHTEET	55
LIITTEET	58
LIITE 1 Saatekirje huoltajille	58
LIITE 2 Lupalappu	59
LIITE 3 Loppukysely	60
LIITE 4 Nurkkelin esittelyvideo	62

1 JOHDANTO

Toiminnallisen opinnäytetyöni produktina on Äänekosken nuorisotiedotuspiste Nurkkelin esittelyvideo. Toteutin sen yhdessä Äänekosken Koulunmäen koulun kahdeksansien luokkien erityisryhmän kanssa. Työni tilasi Äänekosken nuorisopalvelut ja Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke.

Halusin yhdistää opinnäytetyöhöni suuntautumisen opintoni sosiaalisesta vahvistamisesta ja ammatillisista opinnoistani mediakasvatuksen ja viestinnän opintoni. Sosiaalinen vahvistaminen tuli mukaan osallistamalla erityisopetusta vaativia nuoria videon tekoon. Projekti tarjosi heille tilaisuuden vahvistaa itsetuntoaan, löytää itsestään uusia taitoja, oivaltaa mahdollisuutensa vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon, vahvistaa ympäristössään myönteisiä toiminnanmalleja ja herättää asennemuutoksia muun muassa keskittymis- ja oppimisvaikeuksisia ja muita erityisopetusta vaativia nuoria kohtaan.

Projekti toimi nuorille myös mediakasvatuksena sisältäen videontekoa suunnittelusta ja videon aihepiiriin tutustumisesta varsinaiseen toteutukseen, sekä projektista tiedottamista paikallislehdissä. Työn ohella nuoret joutuivat pohtimaan muun muassa tekijänoikeuksia ja alaikäisestä kuvatun materiaalin käytön luvanvaraisuutta. Samalla nuoret tutustuivat nuorisotiedotukseen ja median avulla vaikuttamiseen, ja näin ollen projekti toimi myös suoraan nuorisotiedotustoiminnan markkinointina.

Tutkimuksellisuutta toin opinnäytetyöhöni tekemällä videonteon ohella pienimuotoisen tutkimuksen projektin mahdollisista vahvistavista vaikutuksista nuoriin. Teetin nuorilla sekä projektin alussa että lopussa kyselyn, jolla mittasin muutoksia heidän näkemyksissään omasta osaamisestaan ja mahdollisuuksistaan vaikuttaa. Keräsin tutkimusaineistoa myös tekemällä havaintoja nuorissa ulospäin näkyvistä itsetunnon kehitykseen viittaavista muutoksista.

2 TILAAJA JA MUUT TAUSTAORGANISAATIOIOT

Opinnäytetyöni tilaajina olivat Äänekosken nuorisopalvelut ja Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke. Tein yhteistyötä myös NuortenLaturin, ja etenkin sen nettilehti Painovirheen kanssa.

2.1 Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke

Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke on jatkoa 20.8.2009-31.5.2010 kestäneelle, Länsi-Suomen lääninhallituksen rahoittamalle hankkeelle (Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke, 2010). Jatkohanke kestää 1.6.2010-31.5.2011 opetusministeriön rahoittamana. Jatkohankkeen aikana on tarkoitus kehittää ja vakiinnuttaa alkuhankkeen aikana aloitettua toimintaa. Hankkeella on yksi palkallinen kokopäiväinen työntekijä, nuorisotiedottaja. Hankkeelle on myönnetty rahoitus vielä yhdelle jatkohankkeelle, joka alkaa välittömästi nykyisen päätyttyä.

Sekä alkuperäisen hankkeen että jatkohankkeen päätavoite on kehittää nuorisotiedotusta Pohjoisen Keski-Suomen alueella nuorten osallisuuden kautta. Alkuperäisen hankkeen myötä Äänekoskelle perustettiin nuorisotiedotuspiste Nurkkeli, ja sen sivupisteet Äänekosken taajamiin Suolahteen, Sumiaisiin ja Konginkankaalle.

Tavoitteisiin kuuluu myös eri hallintokuntien tiedottamisen kehittäminen nuorisotiedotuksen kautta, nuorten henkilökohtaisen neuvontamallin kehittäminen, vaikuttajanuorten (nuorisovaltuusto, oppilaskuntien hallitukset) koulutuksen järjestäminen, nuorten harrastetoiminnan tiedon lisääminen, moniammatillisen yhteistyön kehittäminen, nuorten osallisuuden linkittäminen nuorisotiedotukseen, ja mediakasvatus huoltajille. Hanke toimii yhteistyössä muun muassa NuortenLaturin kanssa.

2.2 Äänekosken nuorisopalvelut

Yhtenä opinnäytetyöni tilaajana oli Äänekosken kaupungin nuorisopalvelut, jonka alaisuudessa Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushankekin toimii. Nuorisopalveluiden toiminta-alueena ovat Äänekosken keskustan lisäksi myös kaikki sen sivutaajamat Konginkangas, Sumiainen ja Suolahti.

2.3 NuortenLaturi ja Painovirhe

NuortenLaturi on Jyväskylän kaupungin Nuorisopalveluiden luotsaama seudullinen tieto- ja neuvontapalvelu. NuortenLaturin verkkopalvelu on tarkoitettu 13-20-vuotiaille nuorille, nuorten vanhemmille, nuorten parissa toimiville ja nuorisotyön opiskelijoille Hankasalmella, Jyväskylässä, Keuruulla, Laukaassa, Muuramessa, Petäjävedellä, Toivakassa ja Äänekoskella. (NuortenLaturi. Viitattu 23.4.2011)

NuortenLaturi kerää ja jakaa tietoa nuoria koskevista ajankohtaisista asioista. Sen sivuilla julkaistaan nuorten omia juttuja, mielipiteitä, videoita ja muuta nuorten tuottamaa materiaalia. Sivuilla toimii muun muassa Kysy-palsta, jolla nuoret voivat kysyä monialaiselta asiantuntijaverkostolta mieltä askarruttavia kysymyksiä. Sivustolla on myös Osallistu ja vaikuta- osio jolla nuoret saavat vastauksia kysymyksiin vaikuttamisesta ja osallisuudesta. NuortenLaturin aloitekanavalla nuoret voivat itse ideoida parannusehdotuksia kotikuntansa asioihin sekä tuottaa oikeita kuntalaisaloitteita. (NuortenLaturi. Viitattu 23.4.2011)

Painovirhe on pääasiassa 13-20-vuotiaille suunnattu nettilehti, jossa julkaistaan nuorten omia juttuja, kuvia ja videoita. Toimitus koostuu pelkästään nuorista, ja nuoret vastaavat itse sisällöstä. Toimituksen ydinjoukossa on muutamia vakiohenkilöitä, mutta kuka tahansa nuori voi milloin tahansa tulla mukaan toimintaan joko pitempiaikaisesti tai vain kokeilemaan. Toimituksen tukena toimii nuorisonohjaajia, jotka ryhmän ohjaamisen lisäksi järjestävät media-aiheisia koulutuksia sekä auttavat nuoria työ- ja opiskelupaikkojen haussa media-alalle. (Linna 2011 & Nettilehti Painovirhe. Viitattu 16.3.2011.)

3 OPINNÄYTETYÖNI TAVOITTEET JA HYÖTY

Omat tavoitteeni ja tilaajan tavoitteet kulkivat hyvin käsi kädessä, mutta kuten opinnäytetöissä yleensäkin, oli päätavoitteeni vastata tilaajan toiveisiin mahdollisimman hyvin. Tässä tapauksessa se tarkoitti tilaajan toiveita vastaavan esittelyvideon tekemistä ja kouluissa tehtävää toiminnan markkinointia. Omat tavoitteeni olivat oheisvaikutusten osalta pitkälti samat kuin tilaajankin.

3.1 Hyöty tilaajalle

Nuorisotiedotuspalveluiden tunnettuuden lisäämisen tarve seudulla tuli hyvin ilmi keväällä 2010 tekemäni kyselytutkimuksen perusteella (Rusula 2010a). Kyselytutkimukseen osallistui yksi ysiluokka ja ysiluokkien erityis- ja joustavan opetuksen ryhmä kaikista Äänekosken yläkouluista, lukion toisen vuoden opiskelijat, sekä Keski-Suomen Opistosta nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajien ensimmäisen vuoden opiskelijat. Lisäksi kyselyyn voivat osallistua kaikki tutkimuksen aikana Nurkkelissa käyneet.

Kouluilla tekemääni kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 104 ja Nurkkelissa käyneiltä 27 kpl. Kaikki Nurkkelissa vastanneet kokivat tietävänsä nuorisotiedotuksen tehtävän, kun oppilaitoksissa vastanneista sen tiesi vain hieman alle kolmasosa (31%). Kolmasosa (32%) oppilaitoksissa vastanneista ei tiennyt mikä on Nurkkeli. Tutkimuksella selvitettiin myös nuorten näkemyksiä nuorisotiedotuspisteen ja nuorisotiedotustoiminnan tarpeellisuudesta seudulla. Oppilaitoksissa vastanneista 28% ja Nurkkelissa vastanneista 83% koki nuorisotiedotuksen tarpeelliseksi.

Selkeä tarve toiminnalle siis heikosta tunnettuudesta huolimatta nuortenkin mielestä oli, joten tunnettuutta oli todella syytä lisätä. Jo tutkimuksen aikana suunnittelimme nuorisotiedottajan kanssa esittelyvideon tekoa. Videota on tarkoitus käyttää kerrottaessa nuorisotiedotuksesta ja Nurkkelista nuorille, vanhemmille tai nuorten kanssa työskenteleville esim. oppilaitoksissa sekä nuorisopalveluiden,

NuortenLaturin ja Painovirheen nettisivuilla. Lisäksi videolla ja sen tekoprosessilla oli monta muutakin funktiota tilaajahankkeen kannalta.

Hankkeen toimintasuunnitelman (Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke, 2010) mukaisiin tavoitteisiin kuuluu

- toimeenpanna Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman (LaNuPo) lukuja Moninaisuus ja yhdenvertaisuus, Luovuuden Suomi, Digitaalinen sukupolvi, Laajaan osallistumiseen ja yhteisöllisyyteen sekä Kaikkien nuorten saaminen koulutukseen ja työelämään
- mediakasvatus ja nuoret sisällön tuottajina
- nuorisotiedotuksen kehittäminen osallisuuden kautta
- yhteistyö Nuorten Laturin kanssa
- nuorisotyöntekijöille koulutusta nuorisotiedotuksesta
- Äänekosken nuorisotiedotuspisteen markkinointi ja tunnettuuden lisääminen

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman (LaNuPo) lukuja, kuten muitakin toimintatavoitteita, on tarkoitus toimeenpanna hyödyntäen ja kehittäen edellisen hankkeen aikana luotuja puitteita.

Produktini palveli tilaajahankkeen tavoitteita myöskin mediakasvatuksen saralla. Mukana olleet nuoret saivat käytännön mediakasvatusta ja esimakua siitä miten nuoret voivat itse toimia sisällön tuottajina. Samalla nuoret saivat tietoa nuorisotiedotuksesta ja saatavillaan olevista nuorisotiedotuksen palveluista. Videon teko yhteistyössä koulumaailman kanssa oli myös hankkeelle uusi aluevaltaus. Vaikka hankkeen tavoitteiden mukaan nuorisotiedotuskoulutusta pyritään järjestämään lähinnä nuorisotyöntekijöille, on jonkinlaista tietoa nuorisotiedotuksesta hyvä olla koulumaailmankin hallussa. Näin ollen produktini palveli myös tätä tilaajan tarvetta.

Tavoitetta nuorisotiedotuksen kehittämisestä osallisuuden kautta videonteko edesauttoi jo sinänsä suoraan osallistamalla nuoria sisällön tekoon. Samoin Nuorten Laturin ja Painovirheen kanssa tehtävä yhteistyö on hankkeen tavoitteissa ja teinkin tiivistä yhteistyötä Painovirheen projektisihteerin Esa Linnan kanssa. Linna ja yksi

Painovirheen nuorista toimittajista, Pia Kautto, tekivät suuren työn kertoessaan nuorille videon tekoprosessista osallistuen videon suunnitteluun, kuvaamiseen ja editointiin.

3.2 Omat tavoitteeni

Halusin yhdistää opinnäytetyöhöni suuntautumisen opintoni sosiaalisesta vahvistamisesta ja ammatillisista opinnoista mediakasvatuksen ja viestinnän opintoni. Tavoitteenani oli syventää ja kehittää niissä ja koko opintojeni aikana oppimiani tietotaitoja. Kirjallisen viestinnän taitoja olin jo saanut harjoitella aika hyvin Sisä-Suomen lehdelle tekemäni harjoittelun ja siitä poikineen freelance-toimittajuuden, Nurkkelille tekemäni harjoittelun ja tutkimuksen, sekä monen muun oppimistehtävän myötä. Videontekoakin oli jo opintoihini sisältynyt, mutta kaipasin siihen vielä lisäkokemusta.

Myöskin ohjaamisen saralla taitoni kaipasivat harjoitusta, sillä kokemukseni yleensä ohjaamisesta oli vielä suhteellisen vähäistä. Erityisnuorten ohjaamista en ollut vielä päässyt kokeilemaan, vaikkakin muutoin haasteellista pitkäaikaistyöttömien sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujien ohjausta olin jo tehnyt suuntautumisen projektissani.

Erityisnuorten kanssa työskenteleminen kiehtoi sikäläkin, että erityisnuoret ovat erityisen lähellä sydäntäni osittain oman vaikeahkon nuoruuteni, nuorisokotitaustani ja meneillään olevan ADHD-tutkimukseni ansiosta. Halusin tarjota heille tilaisuuden osallistua johonkin sellaiseen, mihin erityisryhmät eivät yleensä pääse mukaan niin helposti kuin ns. tavalliset nuoret. Toivoin voivani auttaa heitä saamaan onnistumisen ja voimaantumisen kokemuksia, löytää itsestään uusi taitoja ja voimavaroja sekä mahdollisesti tukea heidän itsetuntoaan. Lisäksi halusin jollain lailla pyrkiä kohdentamaan erityisnuoriin kohdistuvia asenteita niin heidän itsensä, ikätovereidensa, huoltajiensa, kuin muidenkin ihmisten silmissä.

Yleinen suuntaus yhteisöpedagogien työelämässä ja nuorisötyön parissa on pyrkiä yhä tiiviimpään yhteistyöhön ja verkostoitumiseen koulumaailman kanssa. Nurkkelille tekemäni tutkimuksen, ja muutaman muun oppimistehtäväni myötä olin jo ollut jonkin

verran tekemisissä Äänekosken oppilaitosten kanssa, mutta kaipasin lisää kokemusta ja verkostoitumista. Samalla pystyin antamaan oman osani koulujen ja nuorisotyön välisen yhteistyön kehittämiseen. Videon esittämiseen liittyvien tilaisuuksien järjestäminen antoi arvokasta kokemusta näytösluontoisen tilaisuuden järjestämisestä. Vaikka näytöksemme oli hyvin pienimuotoinen, tuli siinä ottaa huomioon samoja asioita kuin isompienkin järjestämisessä.

Alkuperäisen suunnitelmani mukaan, opinnäytetyöni ohjaajan ja Miina Savolaisen voimauttavan valokuvan innoittamana, halusin tunnustella jo kauan mielessäni muhinutta ideaa: halusin selvittää millaisia mahdollisuuksia olisi muokata videonteosta voimauttavaa valokuvaa vastaava menetelmä. Innostani huolimatta totesin jo projektin alkuvaiheessa, ettei esittelyvideon teko sovellu lainkaan voimauttavaan valokuvaan verrattavissa olevan voimauttavan videon periaatteisiin. Niinpä jätin aiheen lähinnä oman pääni sisäiseksi pohdinnaksi varsinaisen opinnäytetyöni ulkopuolelle. Aihe kuitenkin kiinnostaa kovasti ja toivon voivani tulevaisuudessa kehittää ideaani eteenpäin. Yllätyksekseni ja ilahduksekseni ideani ei ollutkaan täysin uusi, vaan sitä on joissain muodoissa jo käytettykin 1990-luvun alusta lähtien. Opinnäytetyöni antaa kuitenkin hiukan suuntaa siitä, millaisia voimauttavia vaikutuksia videonteolla yleisesti ottaen voi olla.

3.3 Hyöty alalle yleensä

Yllätyin lähdemateriaaleja etsiessäni ja tutkiessani siitä, miten kauan videota on jo käytetty voimauttamiseen. Löysin joitain mielenkiintoisia menetelmiä ja projekteja aiheesta, ja kerron niistä tarkemmin voimauttavan valokuvan ja videon käsitteen avauksessani. Videota eri muodoissaan ei ole kuitenkaan mielestäni tutkittu tai käytetty sen ansaitsemassa mittakaavassa, varsinkaan siihen nähden kuinka kauan sitä on jo kehitelty. Lähdemateriaalia aiheesta oli rajallisesti tarjolla, ja jouduin tyytymään osin suhteellisen vanhoihin lähteisiin. Vanhempia, 1990-luvulla kirjoitettuja lähteitä löytyi helpommin kuin 2000-luvun puolella tehtyjä. Opinnäytetyöni tuokin oman lisänsä kirjalliseen muotoon saatetuista kokemuksista videon käyttämisestä voimauttamiseen, ja etenkin erityisohjaamisen yhteydessä.

3.4 Tutkimustavoite

Videon teon ohessa tekemäni kyselytutkimuksen ja havainnointini tavoitteena oli selvittää onko tällaisella videoprojektilla nuoriin voimauttavaa ja itsetuntoa kohottavaa vaikutusta. Tein projektin alussa ja lopussa nuorille kyselyn, joita vertaamalla mittasin nuorten kokemuksia omasta osaamisestaan, pystyvyydestään ja mahdollisuuksistaan vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Kerron tutkimuksestani tarkemmin omassa luvussaan.

4 KESKEISET KÄSITTEET

Opinnäytetyöni keskeisimmät käsitteet olivat sosiaalinen vahvistaminen, voimauttaminen, erityisopetus ja mediakasvatus. Tilaajan kannalta keskeisiä olivat Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushankkeen tavoitteet ja sen hetkiset tarpeet. Vaikka työni ei varsinaisesti sisältänyt voimauttavaa videokuvaa, sivusi aihe kuitenkin niin läheltä sitä, että koin senkin käsitteen avaamisen tarpeelliseksi.

4.1 Nuorisotiedotus

Nuorisotiedotus on nuorisotyön muoto jonka tarkoitus on 1993 laaditun nuorisotyön strategian mukaan tiedottaa nuorille heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan, sekä aktivoida heitä toimimaan itse tiedon tuottajina, tiedottajina ja neuvojina. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että nuorille on luotava mahdollisuus saada mahdollisimman laajasti ja kattavasti tietoa heitä koskevista asioista. Nuorisotiedotuksen tulee myös pyrkiä avartamaan nuorten mahdollisuuksia ja edistämään heidän itsenäistymistään ja liikkuvuuttaan niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Nuoria tulee sekä ohjata itse hankkimaan tietoa ja kehittämään tiedonhankintataitojaan, että tarjota henkilökohtaista neuvoa. Nuorisotiedotustyö on siis osiltaan myös nuorten osallistamista ja sosiaalista vahvistamista. (Rusula 2010b)

Nuorten oikeus tiedonsaantiin perustuu demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin ja inhimillisiin perusvapauksiin. Se on ilmaistu Yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa, Lapsen oikeuksien julistuksessa, Euroopan ihmisoikeus- ja perusvapaussopimuksessa, sekä Euroopan neuvoston ministerikomitean jäsenmaille Euroopan nuorisotiedotus- ja neuvontajärjestön (ERYICA) yleiskokouksessa antamassa suosituksessa n:o R(90)7 nuorisotiedotuksesta ja -neuvonnasta Euroopassa. (Rusula 2010b & NettiNappi 2011)

ERYICA on kansallisten nuorisotiedotusjärjestöjen ja paikallisten nuorisotiedotuskeskusten eurooppalainen yhteistyöjärjestö. ERYICAlla on 50 jäsentä tai yhteistyöjärjestöä ja yli 7000 paikallista nuorisotiedotuskeskusta 31 Euroopan maassa (Jibbo, 2011). Euroopan neuvosto ja ERYICA solmivat 2.3.1997 yhteistyösopimuksen, jossa määritellään nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden eurooppalaiset periaatteet (Rusula 2010b). Nuorisotiedotus on myös yksi Euroopan komission 29.11.2001 hyväksymän valkoisen kirjan painopisteistä (EU:n nuorisoneuvosto, 2001).

Nuorisotiedotuksen tärkeys tulee esiin myös 1.1.2011 voimaanastuneessa uudessa nuorisolaissa (Nuorisolaki 72/2006). Nuorisolain 7§:n 2 ja 3 momentin muutoksella ja lakiin lisättyjen kohtien 7a-7d § myötä muun muassa velvoitetaan kunnat tarjoamaan nuorille ohjaus- ja palveluverkoston, jonka tehtävänä on koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista, nuorten palvelujen saavutettavuudesta ja riittävydestä. Verkoston tulee edistää nuorille suunnattujen palveluiden yhteensovittamista, nuorten palveluihin ohjautumista ja palvelusta toiseen siirtymistä sekä nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta. Verkostossa tulee olla mukana nuorten kannalta keskeiset toimialat: opetus-, sosiaali- ja terveystoimi, nuorisotoimi, sekä työ- ja poliisihallinto. Verkoston on toimittava vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kunnat voivat huolehtia verkostosta yhteisvoimin. Uusi laki käsittelee myös nuorisotiedotustyön ja etsivän nuorisotyön yhteistyömahdollisuuksien kehittämistä. (Nuorisolaki 72/2006)

Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushankkeen tavoitteisiin (Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke, 2010) kuuluukin myös kehittää seutukunnallisia palveluita ja vakiinnuttaa nuorisotiedotuspalvelut

Äänekoskelle. Tämä tehtävä edellyttää myös palveluiden tutuksi tuomista niin kunnan asukkaiden, nuorten kanssa työskentelevien kuin virallistenkin tahojen keskuudessa. Opinnäytetyöni toi tähän tehtävään oman osansa.

Myös lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman (LaNuPo) mukaan nuorisotiedotustyö on tarpeen (Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011). Opinnäytetyöni tilaajahankkeen tavoitteisiin kuuluu toimeenpanna useita LaNuPon lukuja, jotka sinällään sisältävät samoja periaatteita kuin nuorisotiedotustyökin.

4.2 Sosiaalinen vahvistaminen ja voimaantuminen

Sosiaalinen vahvistaminen voidaan yksinkertaisimmillaan määritellä itsetunnon kohentamiseksi. Lehtonen (2008a, 46) näkee itsetunnon minäkuvan osana, johon liittyy itseluottamus. Hänen mukaansa itsetunto korreloi minäkuvan myönteisyyttä ja toimii ihmisen keskeisenä voimavarana. Itsetuntoa on myös kuvailtu ”*ihmisen kyvyksi pitää itsestään juuri sellaisena kuin on ja kyvyksi luottaa omiin mahdollisuuksiinsa*” (Hiltunen & Hyytiäinen & Lindroos & Matero 2008, 99). Hiltunen & co esittävät itsetunnolle myös kolme synonyymia. Itsearvostus on sitä että ihminen pitää kiinni oikeuksistaan ja puolustaa niitä. Itsevarmuus taas tarkoittaa uskoa omiin mahdollisuuksiin ja kykyihin. Itseluottamuksen turvin ihminen uskaltaa asettaa päämääriä ja ottaa vastaan haasteita. Lisäksi itsetunnon voi kirjoittajien mielestä jakaa erilaisiin elämäntilanteisiin liittyviin osa-alueisiin. Näitä ovat esimerkiksi suoritusitsetunto eli luottamus omiin kykyihin ja taitoon asettaa sopivia tavoitteita sekä sosiaalinen suosio jossa ihminen kokee olevansa pidetty ja omaavansa ystäviä.

Varsinkin lapsen vahvan itsetunnon kehittymiselle on tärkeää saada suurimmalta osiltaan positiivista palautetta, sillä lapsen minäkuva rakentuu pitkälti ympäristöstä saadun palautteen perusteella. Tämä on erityisen tärkeää erityisopetusta tarvitsevien lasten ja nuorten kohdalla, sillä he tuntevat usein huonommuutta huomatessaan etteivät he selviä kaikista leikeistä ja tehtävistä samalla lailla kuin muut ikäisensä. (Hiltunen 2008, 100.) Lehtonen (2008a, 142) lisää vielä, että antaakseen toivoa ja energisoidakseen palautteen tulee olla nimenomaan toiminnasta, eikä persoonasta

annettua ja että ihmisen on tärkeää tuntea että hänestä pidetään epäonnistumisista huolimatta. Erityistuen tarpeessa oleva lapsi joutuu muita lapsia enemmän oppimaan erehdyksen ja yrityksen kautta, ja tarvitsee näin ollen myös enemmän kannustusta (Hiltunen 2008, 100). On hyvin tärkeää löytää silloin lapsen omat vahvuusalueet ja rohkaista häntä käyttämään niitä.

Tätä omien vahvuuksien ja voimavarojen löytämistä ja käyttöönottamista sekä niiden kehittämistä kutsutaan muun muassa sosiaalisesti vahvistamiseksi. Siitonen (1999) käyttää samaa käsitettä tarkoittavasta empowerment-sanasta suomennoksia sisäinen voimantunne ja voimaantuminen. Savolainen (2008) puolestaan lyhensi Siitosen käsitteen voimautumiseksi. Käytettiinpä mitä termiä hyvänsä, kyse on ihmisen sisäisen elämänhallinnan tunteen vahvistamisesta. Ojanenkin (2001, 156-167) puhuu tästä psykologiassa yleisestä käsityksestä, että elämänhallinta liittyy kiinteästi hyvinvointiin. Ihmisellä on sisäsyntyinen tarve tuntea olevansa pätevä, suoriutuvansa erilaisista tehtävistä ja hallitsevansa elämäänsä liittyviä asioita.

4.3 Voimauttava valokuva VS voimauttava videokuva

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) toi videoavusteisen perheohjausmenetelmän jo 1990-luvun alussa Suomeen. Video Home Training-menetelmä (VHT) oli kehitetty Hollannissa yli 20 vuotta sitten vanhempien ja lasten vuorovaikutuksen tukemista tarvitsevien perheiden auttamiseen. (Lehtonen 2008b, 3.)

Lehtonen (2008b, 3) tutki 1993-2003 perhelähtöisyyden, voimautumisen ja myönteisyyden toteutumista sekä videokuvan käyttämistä VHT-menetelmässä. Lehtonen etsi tutkimuksessaan kasvatustieteellisestä tutkimuksesta aiemmin puuttunutta teoreettista problematisointia videokuvaamisen ja kuvattavana olemisen eettisfilosofisista ja identiteettityöskentelyllisistä merkityksistä mahdollisuuksiin ja vaaroihin. Hän etsi näkökulmaansa taidekuvien tulkinnoista, oman kuvan näkemiseen liittyvistä uskomuksista ja psykologisista tulkinnoista, valokuvaterapian perusajatuksista ja erityisesti Miina Savolaisen (2008) voimauttavan valokuvan taustalla vaikuttavista teorioista.

Lehtonen kuvaa VHT:a sikäli uudenlaiseksi menetelmäksi, että aiemmin perhetyössä oltiin keskitytty yksilöön, mutta videoavusteisen perhetyön myötä voitiin kohdata koko perhe erityiskasvatuksen näkökulmasta. Menetelmässä perhetyöntekijä kuvaa perheen toimintaa videolle, jonka pohjalta yhdessä havainnoidaan ja pohditaan erilaisia toimintamalleja perheen sisäisen vuorovaikutuksen kehittämiseksi. VHT:n rinnalle on kehitetty myös Video Interaction Guidance -menetelmä (VIG), jota käytetään muiden yhteisöjen ja ryhmien voimavarasuuntautuneeseen tukemiseen. (Lehtonen 2008a, 67.) Pian näiden menetelmien rinnalle syntyi myös yksilön henkilökohtaisiin vahvuuksiin painottunut Marte Meo -suuntaus, joka on kliinisemmin orientoitunut kuin pedagogisesti orientoituneet VHT ja VIG (emt, 67).

Useiden voimauttavaa videota eri muodoissaan käyttäneiden menetelmien ja projektien yhteydessä viitattiin Miina Savolaisen (2008) Maailman ihanin tyttö-projektiin josta varsinaisesti syntyi voimauttavan valokuvan menetelmä. Tämän menetelmän pohjalta ja sen inspiroimana on siis kehitetty voimauttavan videonkin ideoita eteenpäin. Savolainen kuvasi 1998 alkaen noin kymmenen vuoden ajan Hyvösen lastenkodin lapsia ja kuvista koottu näyttely kiertää yhä Suomea ja ulkomaita.

Voimauttava valokuva on pedagoginen menetelmä, jota käytetään niin yksilötyöhön kuin esimerkiksi perheissä tai muissa yhteisöissä (Lehtonen 2008a, 165). Menetelmään kuuluu kuvaustilanteiden lisäksi olennaisena osana myös omakuvien ja albumikuvien käyttö, jotta mukaan käsittelyyn saadaan kaikki elämänalueet joita halutaan vahvistaa (Savolainen 2008, 196). Lehtosen (2008a, 165) mukaan menetelmä tarjoaa tilaisuuden saavuttaa yhteys *"niiden identiteettien välillä, joita kuvattujen henkilöiden ulkoa käsin luullaan edustavan, ja mitä he itse kokevat olevansa"*.

Savolaisen kuvissa nuoret saivat *"todistaa olemassa oleviksi sellaisia asioita, jotka eivät olleet päässeet esille arkielämän rooleissa"*. Kuvilla ilmenettiin asioita jotka olivat *"liian abstrakteja, tunnepitoisia ja monimuotoisia, jotta niitä voisi selittää sanoilla."* (Savolainen 2008, 162-163.) Kyse ei siis ollut roolileikistä, vaan kuvattavien itseilmaisusta. Erään kuvattun tytön mukaan pikemminkin tavat joilla muut ihmiset näkevät toisensa ovat rooleja (Savolainen 2008, 163). Savolaisen menetelmässä

kuvattava vapautetaan näistä rooleista. Kuvattava itse päättää millaisia kuvia hänestä otetaan, ja kuva on valmis vasta kun kuvattava sen täysin hyväksyy. Kuvattava saa näin itse päättää myös miten muut saavat häntä katsoa. (emt, 172.)

Kuvausprosessin päätteeksi järjestetyn näyttelyn palautteesta nuoret itsekin kokivat, ettei heitä nähty vain lastenkodin lapsina, vaan että kyseessä oli kokonainen tarina ihmisyydestä, rakastetuksi tulemisesta ja itsen hyväksymisestä. Näin he saivat myös purkaa omia käsityksiään itsestään lastenkotilapsen leiman alle kätketystä stereotyypistä. (Savolainen 2008, 174-175.) Samalla he saivat käsitellä myös vallalla olevaan naisihanteeseen liittyviä tunteitaan ja huomata ettei kaikki itseen kohdistuva armottomuus johdu omasta taustasta tai erilaisuudesta, vaan että ihmisten suhtautumiseen vaikuttavat monet erilaiset ennako-oletukset ja roolimallit. Projektin yhtenä opetuksena oli, että jokainen joutuu itse ratkaisemaan kuinka suurelta osin itse elää todeksi muiden odotuksia ja kuinka paljon omia odotuksiaan. (emt, 173-174.) Mukana olleiden nuorten mielestä projektin parhaita asioita oli myös se, että he saivat olla mukana luomassa jotain jonka avulla monet muutkin voivat kokea eheytymistä (emt, 175).

Kokemus oli siis nuorille monellakin tapaa hyvin voimauttava. Myös menetelmän toinen keskeinen elementti, osallisuus, toteutui projektin aikana. Kuvien sanoma jokaisen yksilön arvokkuudesta herätti näyttelyn yleisössä vastakaivun, joka *”teki nuorista osallisia yhteiskunnalliseen keskusteluun”*. Samoin nuoret itse voivat kokea olevansa osallisia ensinnäkin omassa elämässään, myös täysivaltaisia yhteiskunnan jäseniä. (Savolainen 2008, 172.) Tähän vaikutukseen pyrin myös oman oppinäytetyöni nuorille järjestetyllä näytöksellä.

Voimauttavassa valokuvassa edellytyksenä on kuvattavan ja kuvaajan tasavertaisuus. Normaalisti kuvaustilanteessa kuvaaja on se, jolla on valta määrätä kuvan sisältö ja päättää milloin kuva on tarpeeksi hyvä. Voimauttavassa valokuvassa kuvaajan valta puretaan ja tilanteesta tehdään vuorovaikutuksellinen. Lopullisen sanan sanoo kuitenkin kuvattava, sillä hänellä tulee olla oikeus päättää millaisilla kuvilla hän itse haluaa määritellä itseään ja miten muut saavat hänet nähdä. (Savolainen 2008, 197.) Menetelmän, kuten voimauttamisen yleensä, pääperiaatteisiin kuuluu myös että toista ihmistä ei voi voimauttaa, vaan se lähtee

aina jokaisesta itsestään. Vaikka pyrinkin omassa työssäni jättämään ohjat mahdollisimman pitkälti nuorten itsensä käsiin, ei esittelyvideon teko sisältänyt näitä elementtejä aivan riittävässä määrin, jotta voisi sanoa kyseessä olevan voimauttavan videon.

Voimauttavan valokuvan menetelmällä on joitain terapeuttisia piirteitä (Lehtonen 2008a, 165), mutta se ei kuitenkaan ole terapiaa eikä näin ollen vaadi terapeutin koulutusta. Jotta valtasuhteen purkaminen todella onnistuisi, tulee menetelmää käyttävän kuvaajan kuitenkin käydä ensin itse läpi koko voimauttavan valokuvan prosessi, jotta hän voi tietää mitä kaikkea kuvattava käy läpi. Näin hän kykenee kunnioittamaan ja antamaan tilaa kuvattavan kokemukselle. Kuvaaja ei myöskään tällöin sekoita omia tuntemuksiaan prosessiin, eikä häiritse kuvattavan voimaantumista. (emt, 197-198.) Lehtosen mukaan (emt, 210) kuvaajan on lisäksi syytä hankkia koulutusta kuvattavana olemisesta, siitä mitä kuvan katsominen ihmiselle merkitsee ja miten ihminen käsittelee kuvallista informaatiota ja muodostaa siitä merkityksiä. Vaillinaisen kokemuksenikaan vuoksi en olisi siis voinut suoraan soveltaa opinnäytetyössäni voimauttavan videon termiä, sillä nämä samat edellytykset koskisivat yhtä lailla voimauttavasta valokuvasta suoraan johdettua voimauttavaa videota.

Vaikka jonkin palvelun tai yhteisön esittelyvideon tekoon sinällään ei voi liittää voimauttavan videokuvan termiä, toteutui työssäni kuitenkin yksi voimauttavan valokuvan ydinkäsitteistä: nähdynsi tuleminen. Koko Savolaisen Maailman ihanin tyttö-projektista aistii miten tärkeää lapsille ja nuorille on kokea tulleensa nähdynsi. Savolaisen nuorille ei ollut rakentunut aikuisista kaikkein luotettavinta kuvaa ja he olivat hyvin epävarmoja siitä millaisina heidät nähdään. He eivät olleet välttämättä tottuneet saamaan yhdenkään aikuisen jakamatonta huomiota ja kokivat prosessin myötä, että heistä ollaan aidosti kiinnostuneita. Kuvaaja keskittyi täysin heihin kuunnellen heidän omia henkilökohtaisia tarpeitaan. (Savolainen 2008, 148-149.)

Yksi opinnäytetyönikin tavoitteista oli tarjota erityisopetusta tarvitseville nuorille positiivisia nähdynsi tulemisen kokemuksia, vaikkakaan ei ihan samanlaisena kuin Savolaisen projektissa. Kanssani työskennelleet nuoret saivat kaiken erityishuomioni ja he saivat myös yhteisön huomiota niin videon kuin näyttöstenkin myötä.

Työssäni tuli myös esille nähdyn tulemisen tarpeen kääntöpuoli. Lehtonenkin (2008a, 64) viittaa Savolaisen päättötöön (2005) huomioon siitä, että ihminen voi kokea toisten katseen kohteena olemisen ahdistavana etenkin jos hänen psyykinen tai kehollinen minäkuvansa on heikko. Oman työni aikana pohdinkin johtuiko se, ettei yksikään nuorista suostunut astumaan kasvoineen kameran eteen siitä, että heidän itsetuntonsa oli todella niin heikko.

Yksi omalla tavallaan voimauttavan videon periaatteita soveltava menetelmä on Oulussa Nukun elokuvakoulussa 2003-2005 kehitetty Taikalamppu-menetelmä (Laiho, toim. 2005, 4). Menetelmää käyttävissä työpajoissa tehtiin neljän oppitunnin aikana luonnosmaisia lyhytelokuvia, croquis-elokuvia. Työpajojen tavoitteena oli tarjota lapsille ja nuorille tilaisuus oppia elokuvan tekemisen kautta ryhmätöitä, vastuun kantamista, projektityöskentelyä, kuuntelevaa näyttelemistä ja uusia välineitä mielipiteidensä ja itsensä ilmaisemiseen, elokuvan perusteita sekä median analysointia ja kritisointia. (emt, 6.) Taikalamppu-menetelmä toimii siis sekä voimauttavana videona, että mediakasvatuksena. Pyrin opinnäytetyössäni luomaan esittelyvideon teosta enemmän tällaista croquis-pajaa, kuin puhtaasti markkinointivideon tekoa muistuttavan projektin.

Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetöidenkin joukossa on töitä, joissa on käytetty valokuvaa tai videota jossain muotoa voimaantumisen välineenä. Etenkin Kuusela (2009) käytti valokuvaa sosiaalisen vahvistamisen välineenä sukupuolisensitiivisessä Tyttöjen olohuone projektissa. Hän toteutti pitkälti Maailman ihanin tyttö-projektia muistuttavan valokuvaprojektin ennaltaehkäisevän pientyttyöryhmän kanssa. Koistinen (2007) puolestaan käytti videontekoa osallistavana menetelmänä kerätessään kokemuksia lasten mediakerhotoiminnasta ja lasten tuottamien videoesitysten herättämistä ajatuksista. Hän teki lasten kanssa videon, jonka avulla lapset sekä havainnoivat, että toivat muiden nähtäväksi omia näkemyksiään omasta lähiympäristöstään. Opinnäytetyön voimauttava vaikutus syntyi siis lähinnä osallisuuden tukemisen kautta.

Aivan oman opinnäytetyöni loppusuoralla törmäsin Kotilaisen (2007) artikkelia lukiessani Vuorisénin (2006) opinnäytetyöhön. Hän arvioi työssään Humanistisen ammattikorkeakoulun, Lohjan nuorisotoimen ja lohjalaisten peruskoulujen yhteisen

mediakasvatushankkeen, jossa hän oli myös itse mukana. Hankkeessa yhteisöpedagogi-opiskelijat toteuttivat mediapajoja lohjalaisilla yläkouluilla. Vuorisen havaintojen mukaan mediakasvatus antoi paljon etenkin erityisopetuksen oppilaille. Hän totesi vaikutusten nuoriin olleen silminnähtäviä ja muun muassa poikien vuorovaikutuksellisten ja sosiaalisten taitojen kehittyneen sekä itsetunnon kohentuneen. (Kotilainen 2007, 155.) Vuorisen työ antoikin omalle työlleni lisähaasteen koettaessani tuottaa opinnäytetyölläni alalle jotain uutta tietoa tai havaintoa.

4.4 Osallistaminen ja osallisuus

Lasten ja nuorten oikeus yhteiskunnalliseen osallisuuteen on määritelty usein eri laein ja sopimuksin. Oikeuksiin kuuluu muun muassa oikeus tulla kuulluksi ja ilmaista mielipiteensä lasta koskevassa päätöksenteossa.

Kansainvälisiä lasten oikeuksia käsitteleviä lakeja ja sopimuksia ovat YK:n lapsen oikeuksien sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus ja Eurooppalainen sosiaalinen peruskirja. Näistä sopimuksista erityisesti YK:n lapsen oikeuksien sopimus on vaikuttanut Suomen perustuslakiin, jossa lasten osallisuus turvataan myös (Lagström & Pösö & Rutanen & Vehkalahti toim. 2010, 25-32). Samat oikeudet määritellään lisäksi Suomen nuorisolaissa ja kuntalaissa (Koistinen 2007, 25). Osallisuutta käsitellään myös Euroopan komission Valkoisessa kirjassa (Euroopan yhteisöjen komissio 2001). Suomen Lapsi ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa (LaNuPo) puhutaan laajasti lasten ja nuorten osallisuudesta ja osallistamisesta. Ne mainitaan erityisesti luvuissa Moninaisuus ja yhdenvertaisuus, Luovuuden Suomi, Digitaalinen sukupolvi sekä Laajaan osallistumiseen ja yhteisöllisyyteen.

Osallisuuteen kuuluu muun muassa mahdollisuus tulla kuulluksi lasta tai nuorta koskevassa päätöksenteossa niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisestikin. Siihen liittyy myös mahdollisuus ilmaista itseään ja tuottaa tietoa. Esimerkiksi YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen 12 artiklassa veloitetaan sopimusvaltiot takaamaan lapselle, *”joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on*

otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti” (Lagström 2010, 30). Osallisuuden tulee olla aina tarkoituksenmukaista ja vapaaehtoista, ja parhaimmillaan se on keskustelevaa ja vuorovaikutuksellista (Kuusela 2009, 33). Osallisuudeksi voi siis käsittää myös lapsen tai nuoren mahdollisuuden vaikuttaa suoraan omaan elämäänsä, esimerkiksi perheen tai vaikka harrastustensa tasolla.

Osallisuuden vapaaehtoisuus on aina syytä ottaa huomioon. Aktiivisen kansalaisuuden merkitys vaihtelee jokaisella henkilökohtaisesti ihmisestä ja elämäntilanteesta riippuen. Aktiivinen kansalaisuus voidaan määritellä myös monella tapaa, mutta sen edellytyksiksi voi luokitella mm. itsekeskeisyyden ylittämisen, vastuunoton yhteisöjen tulevaisuudesta ja kyvyt vaikuttaa sekä tehdä yhteistyötä. Listaan kuuluvat myös puhumisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen, keskustelemisen ja perustelemisen taidot, kyvyt osallistua, hahmottaa yhteiskuntaa, arvottaa asioita sekä taidon olla kriittinen. (Vuorinen 2006, 15 & Harju 2004.)

Nykyajan nuorilla onkin ehkä paremmat mahdollisuudet osallisuuteen kuin koskaan aiemmin. Houni ja Suurpää (1998, 13-14) vertaavat menneinä vuosikymmeninä nuoria olleiden sukupolvien osallisuutta vuosituhannen vaihteen nuoriin. Nuorten osallisuus oli ennen lähinnä omien leikkipaikkojen ja tilan valtaamista, toisin sanoen oman kulttuurisen ympäristön luomista. Tämän saman luomistyön joutuu jokainen sukupolvi tekemään vuorollaan. Erityisesti aikuisten tarpeita vastaamaan suunniteltujen kaupunkiympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet nuorten osallisuuteen oman tilansa ja toimintojensa suhteen olivat ennen hyvin rajalliset. Kun muuta keinoa ei aina ollut tarjolla, kyseenalaistettiin aikuisten normistoja graffitein, valtaamalla katuja tai, kirjoittajien sanoin, ”ryyppäämällä puistoissa”.

Toki nuoriso tekee tätä samaa aluevaltausta ja kyseenalaistamista edelleenkin, mutta ohien on tullut monenkattava kirjo erilaisia, rakentavampia keinoja vaikuttaa. Suurimman mullistuksen nuorten osallistumismahdollisuuksiin tarjoaa media eri muodoissaan ja kasvaneet sekä monipuolistuneet harrastusmahdollisuudet. Esimerkiksi osallistuminen rock-musikaaliin voi auttaa nuoria luomaan sosiaalisia verkostoja ja kytkeä heidät osaksi nuorten omaa kulttuuria (Houni 1998, 19). Yhteiskuntaan osallistuminen edellyttää juuri myös tätä kytkeytymistä omaan kulttuuriin (emt, 28).

Kun osallisuuden ja samalla minuuden rakentamiseen käytettävien rakennuspalikoiden (Houni 1998, 28) määrä oli vielä 1990-luvullakin melko rajallinen, on se nyt huikea. Minuuden rakentaminen, itsen toteuttaminen omalla tavallaan ja persoonallaan vaikuttaminen on nyt 2010-luvulla yhtä aikaa lähes rajattoman helppoa, ja joskus ehkä jopa tuskallista runsauden pulan vuoksi. Eväänä nuorten auttamiseen tässä koitoksessa toimii esimerkiksi mediakasvatus.

4.5 Mediakasvatus

Mediakasvatus on kasvatuksellista toimintaa, jolla pyritään edistämään lasten, nuorten ja aikuisten median käyttämis-, tuottamis- ja tulkintataitoja. Yksi mediakasvatuksen pyrkimyksistä on kasvattaa mediankäyttäjien kriittisyyttä mediaa ja sen sisältöjä kohtaan, sekä edistää osallisuutta. Mediakasvatus kuuluu myös esimerkiksi koulujen opetussuunnitelmaan.

”Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainitaan perusopetuksen tehtäviksi mm. monipuolisen kasvun, oppimisen ja terveen itsetunnon kehittymisen mahdollisuuden antaminen. Säädöksen mukaan perusopetuksen on myös tuettava kielellisen ja kulttuurillisen identiteetin kehitystä. Näin voidaan edesauttaa lasten ja nuorten kykyjä hankkia elämässä tarvittavia tietoja sekä taitoja kehittää demokraattista yhteiskuntaa osallisuudellansa. ”Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. Sen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.” (Perusopetuksen opetussuunnitelma, 2004).” (Vuorinen 2006, 14-15.)

Mediakasvatusta tosiaan tarvitaan nykyään yhä monipuolistuvammassa ja nopeammin kehittyvässä median maailmassa. Jo 1990-luvulla muutoksen kiihtyvyys oli suurta, ja Relander (teoksessa Houni 1998, 34-35) vertaakin jokaisen sukupolven entistä pidemmälle ja korkeammalle tähtäävää etenemistä modernismin olympia-aatteeseen. Kun jokainen sukupolvi on teknisesti askelen verran aiempaansa edellä, mutta nuoruuttaan vielä kykenemätön hallitsemaan kaikkea tekniikkaansa eettisesti ja rakentavasti, vaatii vanhemmilta polvilta suuria ponnistuksia yhtä aikaa harppoa

perässä ja olla edellä ohjaamassa ja näyttämässä tietä. Lisäksi nuoret asettavat itse omat haasteensa mediakasvatukselliselle työlle kyseenalaistamalla aikuisten normeja ja suhdettaan yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Usein tämä minuudenrakentaminen koetaan aikuisten maailmassa ”turmiollisena” ja sitä pyritään kaikin tavoin kitkemään (Houni 1998, 15). Mediakasvatus ja osallistaminen lienevät nykyajan keinoja kitkeä tuota ”turmiollisuutta”.

Kuten Houni ja Suurpääkin (Houni 1998), puhuu myös Kotilainen (2007, 151) elämänhallintataitojen ja yhteiskunnallisten taitojen merkityksestä identiteetin rakentamisessa, ja mediataitojen kietoutumisesta oleellisesti näihin taitoihin. Mediakulttuuri ei ole kuitenkaan pelkkä mediapedagogisen nuorisotyön väline, vaan myös sen kohde (emt, 152, 153). Mediapedagoginen nuorisotyö voisi toimia myös luontevana siltana koulujen ja nuorten mediakulttuurin välillä (emt, 153).

Nuorisotyöntekijän rooli tällä sillalla voisi olla jonkinlainen yhdistelmä ohjaajaa, suunnittelijaa, teknistä opastajaa, kannustajaa, luottamushenkilöä ja moniammatillisen verkoston tukijaa (Kotilainen 2007, 156). Vuorisen (2006) opinnäytetyössä haastateltujen opiskelijoiden ja opettajien mukaan nuorten parissa työskennelleiden yhteisöpedagogi-opiskelijoiden rooli koettiin positiivisella tavalla erilaiseksi kuin opettajien. Yhteisöpedagogi ei ollut samanlainen auktoriteetti kuin opettajat, vaan jollain lailla helpommin lähestyttävä, ikään kuin neutraali henkilö. Nuoret eivät kokeneet niin suurta tarvetta miellyttää nuorisotyöntekijöitä kuin opettajia, mikä edisti avoimempaa vuorovaikutusta. Opettajilta myös puuttuu usein mediakasvatukseen tarvittava tietotaito, joten yhteisöpedagogien panosta todella tarvitaan koulumaailman mediakasvatuksessa.

Omat havaintoni videoprojektini ajalta tukivat samansuuntaisia johtopäätöksiä. Etenkin erityisopetuksessa mediakasvatuksesta on mielestäni hyötyä, sillä keskittymis- ja oppimisvaikeuksiset lapset kaipaavat usein erilaisia virikkeitä ja toiminnallisuutta oppiakseen uusia asioita. Käytännön tekeminen voi myös auttaa heitä paremmin yhdistämään abstrakteja asioita käytäntöön. Erityisopetukseen käytettävissä oleva aika on kuitenkin monesti hyvin rajallista ja etenkin toiminnallisen opetuksen järjestäminen levottomille nuorille työlästä.

Myös Vuorinen (2006, 46) totesi varsinkin erityisnuorten hyötynneen hänen projektissaan mediakasvatuksesta. Erityisryhmän nuoret oppivat teknisten välineiden hallinnan ohella omaa ilmaisua, ja heidän vuorovaikutukselliset ja sosiaaliset taitonsa, itsetuntonsa ja kärsivällisyytensä kehittyivät. Oman tutkimukseni osalta en tutkinut kaikkia näitä osa-alueita, mutta myös oman ryhmäni nuorten itsetunnossa tapahtui muutosta. Myös Taikalamppu-menetelmällä (Laiho, toim. 2005) on havaittu olleen myönteisiä vaikutuksia mm. nuorten ryhmätyötaitoihin ja itsensä ilmaisemiseen. Menetelmän kerrotaan soveltuvan hyvin erityisopetuksenkin käyttöön.

4.6 Erityisopetus

Erityisopetuksen tavoitteena on tukea erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten oppimista sekä taata kaikille tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuutensa omien edellytystensä mukaisesti, yhdessä ikätovereidensa kanssa. Lapsi voi tarvita erityistukea heikentyneen kasvun, kehityksen tai oppimisen vuoksi. Heikentyminen voi johtua esimerkiksi vammasta, sairaudesta tai muusta toimintavajavuudesta tai vaikkapa nuoren elämäntilanteeseen liittyvistä sopeutumisvaikeuksista. Erityisopetuksen järjestämistä ohjaavat perusopetuslaki (628/1998) ja -asetus (852/1998) (Perusopetuslaki 628/1998). (Hiltunen 2008, 36-37.)

Erityisopetus pyritään järjestämään kouluissa mahdollisuuksien mukaan osaaikaisena erityisryhmissä niin, että erityistukea tarvitseva oppilas voi kuitenkin pääsääntöisesti opiskella normaalin opetuksen ryhmässä. Erityisopetuksen tarve ja sen toteuttamismuoto räätälöidään aina yksilöllisesti tilanteen mukaan. (Hiltunen 2008, 37.) Erityisopettajan tehtäviin kuuluu opettamisen ja monen muun ohella pyrkiä vahvistamaan oppilaidensa minäkuvaa ja itseluottamusta (emt, 38). Opinnäytetyöni videoprojekti tuki osaltaan tätä ryhmäni erityisopettajan tehtävää.

5 TOTEUTUS

Toteutin videon yhdessä paikallisen erityisopetusryhmän kanssa. Videon teon ohella tein tutkimustani varten havaintoja ja teetin nuorilla kyselyt mitatakseni videon teon sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia. Lopuksi kiersin oppilaitoksissa pitämässä infotilaisuuksia, joissa kerroin nuorisotiedotuspiste Nurkkelin toiminnasta.

5.1 Projektin suunnittelu

Opinnäytetyöni suunnittelu alkoi jo ollessani suorittamassa viestinnän ilmaisutaidotkurssia työssäoppimisena Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushankkeessa ja Äänekosken nuorisopalveluilla syksyllä 2009. Harjoitteluni aikana työnohjaajani kanssa tuli puhe tarpeesta tehdä tutkimus Nurkkelin tunnettuudesta seudun nuorten keskuudessa. Keväällä 2010 teinkin tuon tutkimuksen osana vapaasti valittavia opintojani. Lisäksi suunnittelimme, että joku opiskelijatoverini toteuttaa tutkimukseni jälkeen Nurkkelin markkinointikampanjan, jonka jälkeisistä tunnettuuden muutoksista tekisin jatkotutkimuksen opinnäytetyönäni.

Kuten yleensä, suunnitelmat kuitenkin muuttuivat, emmekä saaneet ketään tekemään markkinointikampanjaa. Niinpä päätimme minun tekevän sen itse. Olin tähän ratkaisuun lopulta hyvin tyytyväinen, sillä olin jo tehnyt useita tutkimuksia opintojeni aikana ja kaipasin vaihteeksi jotain toiminnallisempaa. Joka tapauksessa saatoin hyödyntää valmista tuntemustani aiheesta ja tiesin millaisia kehittämistarpeita tutkimukseni perusteella tarvittiin Nurkkelin tunnettuuden lisäämiseksi. Toisaalta myöskään tilaajan ei tarvinnut käyttää omia resurssejaan uuden opiskelijan perehdyttämiseen.

Työni todellinen suunnittelu alkoi vuoden 2010 lopulla. Pohdimme nuorisotiedottajan kanssa markkinointikampanjani tarkempia yksityiskohtia ja esittelyvideon tekoa. Painovirheeltä saimme editointiavuksi jo ennestään tilaajahankkeeni kanssa yhteistyössä toimivat henkilöt. Opinnäytetyöni sisällöstä ja aikataulusta neuvottelin

myös hopsaaja-opettajani kanssa. Sain häneltä arvokkaita vinkkejä ja ideoita toteutukseen ja tutkimuksenasetteluun sekä lukuisia lähdevinkkejä. Tutustuin muihin vastaavantyyppisiin Humakin opinnäytetöihin, ja suurta inspiraatiota sain etenkin Kuuselan (2009) opinnäytetyöstä ja Savolaisen (2008) voimauttavan valokuvan menetelmästä.

Olin jo opintojeni alussa kuullut Savolaisen menetelmästä ja ihastunut siihen ikihyviksi. Mielessäni alkoi heti menetelmästä kuultuani itää ajatus videon soveltamisesta samoihin periaatteisiin. Olin pitkään toivonut pääseväni kokeilemaan menetelmää jossain muodossa ja siinä lähes onnistunutkin suuntautumisen projektissani kesällä 2010. Tein tuolloin sosiaalisen vahvistamisen projektiani paikalliselle yhdistykselle pitkäaikaistyöttömien ja päihde- sekä mielenterveyskuntoutujien valmentavassa kuntoutuksessa. Tuolloin tavoitteenani oli tehdä kuntoutettavien kanssa harjoituksia, joissa olisin soveltanut voimauttavaa valokuvaa, mutta valitettavasti se ei onnistunut aikaresurssien ja kuntoutettavien vaikean innostettavuuden vuoksi.

Koetin löytää jonkin keinon tuodakseni menetelmää edes jossain muodossaan opinnäytetyöhöni, kunnes lopulta hopsaajani kiteytti ideani: tehdä esittelyvideo voimauttavan videon periaattein. Innostuin ideasta valtavasti, mutta asiaa jonkin aikaa pohdittuani ja lähteitä luettuani tulin siihen tulokseen, ettei jonkin palvelun esittelyvideo kykene täyttämään voimauttavan valokuvan periaatteita. Työotteen olisi oltava aivan erilainen ja videon sisällön keskittyttävä täysin kuvattavien yksilöiden persoonaan ja toiveisiin. Lopulta päädyin tutkimaan yleisesti ottaen videon teon sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia. Lähtökohtana oli kuitenkin tehdä tilaajan tarpeiden mukainen video ja toteuttaa markkinointikampanjaa esittämällä tuotettua videota seudun oppilaitoksissa pidettävissä, Nurkkelin toimintaa esittelevissä infotilaisuuksissa.

Kaipasin työhöni kuitenkin vielä jotain lisähaastetta ja lisäkokemusta ohjaamisesta. Erityiskasvatus oli ollut yhtenä vaihtoehtona suuntautumisopinnoilleni, joten halusin mahdollisuuden kokeilla erityisohjaamistakin vielä opintojeni aikana. Niinpä pohdimme tekeväni videon esimerkiksi syrjäytymisuhan alaisten nuorten kanssa. Samalla myös tilaajahanke saisi videolleen lisäarvoa hankkeen tavoitteiden kautta.

5.2 Miksi juuri esittelyvideo?

Nurkkelin toiminnasta tiedotetaan jatkuvasti Äänekosken nuorisopalveluiden nettisivuilla nuorisotiedotuksen omalla välilehdellä ja Äänekosken kaupungin nettisivuilla. Ajankohtaisista tapahtumista ja uutisista tiedotetaan myös paikallislehdissä, oppilaitosten ilmoitustauluilla ja NuortenLaturissa. Lisäksi nuorisotiedottaja käy oppilaitoksissa, tapahtumissa ja seminaareissa kertomassa toiminnasta. Kuitenkaan kaikkia nuoria ei ole onnistuttu tavoittamaan.

“Välttämättä on oltava mukana niissä palveluissa, joissa asiakkaasi tai kohderyhmäsikin on” kuten Teemu Korpi (2010, 28) toteaa. Nuoret seuraavat ahkerasti nettiä, joten parhaita paikkoja toiminnasta tiedottamiseen ovat erilaiset nettisivut. Nuorten mielenkiintoa ei ole aina kovin helppo saada heräämään, eikä hyvin asia- ja tekstipitoinen informaatio välttämättä ainakaan edesauta tilannetta. Nuorten on saatava haluamansa tieto helposti ja nopeasti. Näin ollen etenkin nuorten omilla nettisivuilla esillä oleva video on parhaimpia keinoja tavoittaa nuorten mielenkiinto ja saada viestinsä perille.

Vanhan sananlaskunkin mukaan yhden kuvan avulla voidaan kertoa enemmän kuin tuhannella sanalla. Niin myös vaikkapa kouluissa pidettävissä infotilaisuuksissa video havainnollistaa Nurkkelia tilana ja sen palveluita paremmin kuin pitkä luento. Videosta käy myös hyvin ilmi Nurkkelin sijainti. Nuorten saapumis- ja kontaktinottokynnystä voi myöskin osaltaan hieman laskea se, että nuorisotiedottajan kasvot ovat jo videolta tutut. Sinällään video ei tietenkään kerro kaikkea, mutta sen ohella onkin tarkoitus kertoa joko suusanallisesti tai kirjallisesti toiminnasta tarkemmin. Videon teon myötä tarjoutui mahdollisuus myös toimeenpanna tilaajahankkeen keskeisiä tavoitteita mediakasvatuksen, osallisuuden ja muun muassa NuortenLaturin kanssa tehtävän yhteistyön osalta. Lisäarvot antavat samalla hankkeelle oman osansa markkina-arvosta vakuutettaessa esimerkiksi rahoituksesta päättäviä tai muita yhteistyössä toimivia tahoja toiminnan hyödyllisyydestä.

Videoprojekti tuki myös omia oppimistavoitteitani sosiaalisen vahvistamisen ja ohjaamistaitojeni saralla, sekä videonteon voimauttavia vaikutuksia tutkiessani. Humakin oppinäytetöiden joukossa on muutamia muitakin töitä, joiden produktina on

jonkin palvelun esittelyvideo tai muu nuorten kanssa tehty video. Esimerkiksi Reimanin (2010) työssä produkti on Saarijärven kaupungin vauvauinnista tehty esittelyvideo ja Hurstin (2010) työssä aikuisystävätoiminnan esittelyvideo. Näin ollen sain turvallisuuden tunnetta siitä, että esittelyvideo on jo sinällään melkoisen riittävä ja pätevä opinnäytetyön aiheeksi.

Kaikki hyöty ei suinkaan koitunut vain tilaajahankkeelle ja minulle. Myös nuoret saivat ainakin vaihtelua koulupäiviinsä, mahdollisuuden kokeilla uutta ja päästä vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin. Toivon mukaan projekti sai heidät myös tuntemaan itsensä arvokkaiksi ja ympäristönsä suhtautumaan heihin entistä paremmin. Vähintään yhtä paljon toivon, että videon teko toimi kannustavana esimerkkinä siitä, miten median avulla voi pyrkiä vaikuttamaan vaikkapa omaa elämää koskeviin asioihin.

5.3 Nuorten etsiminen ja mukaan houkuttelu

Aloitin nuorten etsimisen kysymällä Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen (POKE) opinto-ohjaajalta vinkkiä mahdollisesti halukkaista ryhmistä. Hän välitti tietoa projektistani eteenpäin POKEn kauppaoppilaitoksen toimipisteeseen. Pian eräs kauppaoppilaitoksen opettaja ehdottikin yhteistyötä, mutta hänen oppilaidensa aikataulu oli liian kiireinen minulle. Ryhmällä oli juuri muutenkin aluillaan videoprojekti ja videon teko olisi pitänyt aloittaa välittömästi jo samalla viikolla. Itse en ollut ehtinyt tekemään mitään valmisteluita kameran hankkimisen, videon tarkemman suunnittelun tai tutkimukseni alkukyselyn laatimiseksi. Jouduin siis vetäytymään yhteistyöstä heidän kanssaan.

Lopulta olin jälleen hyvin tyytyväinen suunnitelman muutokseen, sillä näin sain tilaisuuden etsiä vielä mukaan erityisopetusta tarvitsevia nuoria. Tapasin nuorisotiedottajan kautta sattumalta paikallisen koulun erityisryhmän opettajan. Käytimme nuorisotiedottajan kanssa tilaisuutta hyväksemme ja kysyimme erityisopettajalta heti halukkuutta tulla mukaan projektiimme. Hän lupasi miettiä asiaa ja ehdottaa projektia kahdeksannen luokan erityisopetusryhmälle. Ryhmä koostui alle kymmenestä nuoresta, joilla oli eriasteisia keskittymis- ja oppimisvaikeuksia. Parin

päivän päästä neuvottelimme jo tarkemmista suunnitelmista. Olin itse hyvin innostunut asiainkäänteestä ja hieman hämmästelin erityisohjaajan varovaista suhtautumista nuorten tehtävästä suoriutumiseen.

Luonnollisesti minun oli vielä selvitettävä erityisryhmän nuorten oma halukkuus, joten kävin tapaamassa heitä oppitunnilla. Kerroin nuorille lyhyesti millaisesta videosta oli kyse ja jätin heidät miettimään asiaa. Tavattuani nuoret aloin hiukan ymmärtää mistä erityisopettajan varovaisuus johtui. Olin kyllä ollut tietoinen siitä, että erityisnuorten ohjaaminen vaatii erilaista otetta kuin muiden nuorten ja että ohjaaminen voi olla hyvin haastavaa. Yllätyin silti siitä, miten paljon erityisopettajan ohjaamiseen käyttämästä ajasta meni yleisen järjestyksen ylläpitoon ja ylipäätään nuorten pitämiseen luokassa. Paikalta poistuessani en tuntenut olevani lainkaan varma, oliko yksikään nuori todella kuunnellut ja sisäistänyt käyntini syytä. Yksi nuori tosin ilmoittautui heti halukkaaksi mukaan.

Olin edelleen kuitenkin sitä mieltä, että nämä nuoret pystyvät videon tekoon siinä kuin ketkä tahansa muutkin, he tarvitsisivat vain enemmän ohjausta. Tarvitsisin ohjaamiseen kuitenkin tukea, sillä ohjaajantaitoni eivät vielä riittäneet näin levottoman ryhmän ohjaamiseen. Erityisopettaja lupautui olemaan tukenani ja vastuusyistä hänen täytyi ollakin. Lisäksi kanssamme olisi aina tarpeen mukaan myös koulunkäyntiavustaja.

Seuraavalla käyntikerrallani jaoin nuorille huoltajille vietävät lupalaput saatekirjeineen (liite 2 & 1) tutkimukseen osallistumista ja kuvattavana olemista varten. Kerroin nuorille nuorisotiedotuksesta ja videon toivotusta sisällöstä. Eniten nuoria luonnollisesti kiinnosti se, mitä he itse hyötyisivät projektista. Kerroin heidän saavan vaihtelua koulupäivään, uusia kokemuksia, mahdollisesti hieman julkisuutta ja ennen kaikkea mahdollisuuden vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Osalle näin kaukainen ja käsinkoskettelematon hyöty oli ehkäpä vaikea hahmottaa, sillä joihinkin tarkkaavaisuushäiriöihin liittyy vaikeus keskittyä pitkántähtäimen hyötyyn. Vaikkapa jokin tavarapalkinto tai rahallinen korvaus olisi ollut osan mielestä huomattavasti houkuttelevampi. Jätin kuitenkin tässä vaiheessa vielä kertomatta, että nuorisotiedottaja oli lupautunut tarjoamaan kaikille pitsat, sillä en halunnut osallistumismotivaation perustuvan niin suoraan palkkioon.

Osa nuorista taas ymmärsi pääsevänsä mukaan vaikuttamaan heitä itseäänkin koskevaan nuorisopalveluun. Erityisopettajan mukaan jotkut olivat jo aiemmin osoittaneet kiinnostusta yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen osallistumiseen, joku jopa osallistunutkin jo. Lisäksi oppilaat hyötyisivät suoraan koulunkäynnissään, sillä videoprojekti voitaisiin huomioida joissain heidän opintoaineissaan. Esimerkiksi äidinkielessä oli tulossa mediakasvatusta ja yhteiskuntaopissa käsiteltäisiin pian lasten oikeuksia ja niitä koskevia sopimuksia ja lakeja. Kerroin nuorille järjestettävän myös oman näytöksen johon kutsuttaisiin heidän huoltajansa ja paikallislehtiä.

Jätin nuorille tutustuttavaksi laatimani koosteen nuorisotiedotuksen ja videon teon perusteista, sekä toiveistani videon suhteen. Pois lähtiessäni naureskelin itsekseni kokemattomuuttani. Olin jo ymmärtänyt että nämä nuoret eivät koskaan lukisi infokoosteitani; osa lensi välittömästi pulpetin alta lattialle.

Projekti jäi hautumaan väliin tulevan hiihtoloman vuoksi. Palasin sen jälkeen taas nuorten luo ja näytin heille netistä muutamia esimerkkivideoita antamaan ideoita ja jonkinlaista suuntaa Nurkkelin videon suunnitteluun. Lupalaput olivat vielä kotimatallaan ja aloin hiukan huolestua siitä, saisinko nuoria sittenkään mukaan. Alun perin olin ajatellut sopivan ryhmäkoon olevan noin viisi nuorta, mutta rupesin laskemaan uudelleen ja totesin parinkin riittävän. Tässä vaiheessa en olisi ehtinyt enää etsimään täysin uutta ryhmää, enkä toisaalta olisi halunnut pettää niitä paria nuorta jotka olivat jo osoittaneet kiinnostuksensa.

Kävin vielä muutaman kerran erityisryhmän tunneilla ja sain aina kerrottua nuorille hiukan lisää projektista. Kyselin toiveita mitä kukakin haluaisi tehdä ja koetin jakaa näyttelijöiden, käsikirjoittajien, kuvaajien yms. tehtäviä. Kukaan ei ollut kiinnostunut, tai ei ainakaan ilmaissut kiinnostustaan mihinkään tiettyyn tehtävään, mutta kaikki vaikuttivat jo syttyneen ylipäätään koko ajatukselle. Kaikkien lupalaput oli nyt kuitenkin palautettu ja lähes kaikki olivat saaneet luvan olla kuvattavana. Tutkimukseen osallistumiseen saivat kaikki luvan. Niinpä teetin nuorilla alkukyselyn ja huokaisin helpotuksesta saatuaani ryhmän vihdoinkin todella kokoon.

5.4 Suunnittelu, kuvaaminen ja editointi

Ryhmä kävi erityisopettajansa kanssa tutustumassa nuorisotiedotuspisteeseen, jossa nuorisotiedottaja kertoi heille toiminnasta ja toiveistaan videon suhteen. Toivoin Nurkkelissa käynnin antavan nuorille ideoita ja innostusta videon suunnitteluun, mutta tulokset olivat hyvin laihoja. Pidin kiinni uskosta, että kunhan he pääsisivät tositoimiin, niin alkaisi tapahtua. Sovimme milloin voisimme käyttää Nurkkelia kuvaamiseen ja kävimme vielä yksityiskohtia läpi.

Seuraavalla kerralla Painovirheen väki kävi kameroineen kertomassa ryhmälle hieman videonteosta ja antamassa ideoita videon suunnitteluun. Huomasin selvän muutoksen nuorten toiminnassa heti Linnan saavuttua luokkaan. Selvästikin miespuolisella ohjaajalla on etenkin erityisnuorten silmissä erilainen auktoriteetti kuin naispuolisella, varsinkin jos tällä on kamera ja tietokone mukanaan. Nuoret kyselivät hyvin kiinnostuneina välineiden hintaa ja ominaisuuksia, ja alkoivat selvästi innostua asiasta. Kautto opasti kädestä pitäen halukkaita kokeilemaan kuvaamista ja Linna näytti vielä joitain esimerkkivideoita netistä.

Olin erityisopettajan kanssa suunnitellut tekevämme harjoituksia, joissa jokainen pääsisi kerran kuvattavaksi ja kuvaajaksi. Nuoret haastattelisivat toisiaan lyhyesti kysellen toisiltaan nuorisotiedotusta koskevia, valmiiksi laatimiani kysymyksiä. Näin he voisivat mahdollisesti päästä pahimmasta kuvattavana olemisen pelostaan ja toisaalta saada kertausta videon teemasta. Harjoitus jäi kuitenkin tekemättä, sillä nuorten keskittymiskyky ja aika eivät riittäneet.

Linna sai jaettua jokaiselle jonkin tehtävän videonteossa ja pari nuorta jopa itse kertoi mitä halusi tehdä. Oma roolini jäi tällä kertaa sivustaseuraajaksi. Otin tilaisuudesta kaiken irti ja tarkkailin millaisin ottein Linna ohjasi nuoria. Hänen tapansa mennä kinastelevien tai asiaankuulumattomuuksia keskenään puhuvien nuorten lähelle ja ottaa rauhallinen katsekontakti toimivat huomattavasti paremmin, kuin oma kaikkien yli huutamiseni luokan toiselta puolen. Saatoin vain todeta, etteivät omat taitoni riittäisi vielä ainakaan pitempiketoiseen erityisnuorten ohjaamiseen.

Saimme jopa käsikirjoituksen laadittua, viime hetkillä, sillä seuraavana päivänä olisi kuvauksen aika. Koska kukaan ei suostunut kuvattavaksi, mutta sen sijaan etenkin pojat olisivat halunneet kuvata jonkin pelin mukaisesti asetta piteleviä käsiä, päätimme että videolla olevasta nuoresta näkyvät vain kädet. Vastalauseista huolimatta jätimme kuitenkin aseensa pois. Lopulta yksi nuori suostui luovuttamaan kätensä kuvattavaksi.

Kuvauspäivänä käytettävissämme oli kaksi tuntia aikaa. Linna ja Kautto ottivat heti tilanteen haltuun erityisopettajan ja minun lähinnä ylläpitäessä järjestystä. Kiitin mielessäni sitä, että kirjasto aukeaisi vasta kuvaustemme päätyttyä, sillä meteli ja tohina oli korvia huumaavaa. Lehtienlukusali oli tosin jo auki, joten jonkinlaista häiriötä valitettavasti aiheutimme. Kuvaus aloitettiin ulkoa ja kohtausta kohtaukselta etenimme loppuun asti. Kaikilla tuntui olevan hauskaa ja jokainen sai tehdä jotain. Kuvasin itse sivusta toisella kameralla itselleni muistoksi dokumenttiaineistoa, eikä edes se tuntunut häiritsevän alkuun niin kamerakammoisia nuoria. Antaisin dokumenttiaineiston jälkeensä myös nuorille itselleen nähtäväksi ja muistoksi.

Loppujen lopuksi koko video oli kuvattu puolessatoista tunnissa ja kuvamateriaali oli varsin käyttökelpoista. Kuvaaja oli itsekkin tyytyväinen, tai ainakin toisti useaan otteeseen *"tää on kivaa"*. Käsinä toimineen nuoren jouduimme tosin vaihtamaan jo aluksi, sillä alunperin siihen suostunut ei hoo-hetkellä enää suostunutkaan. Kädet vaihtuivat vielä kerran aivan lopuksikin, sillä käsinä toiminut nuori lähti erehdyksen vuoksi hieman liian aikaisin takaisin koululle. Kaikkien nuorten päästyä takaisin koulumatkalle me aikuiset jäimme vielä sopimaan joitain käytännön järjestelyjä editoinnin ja aikataulujen osalta. Olimme kaikki hieman pyörällä päästämme parituntisen vilskeen jälkeen. Olimme myös hyvin onnellisia ja positiivisesti hämmästyneitä siitä, miten helposti ja nopeasti kaikki lopulta sujui. Yksi nuori oli joltain myös kysellyt miten Painovirheen toimittajaksi pääsee, joten päätelimme myös nuorten olleen tyytyväisiä.

Koska erityisryhmän lukujärjestyksestä ei irronnut käyttöömmekokonaista päivää, jouduimme luopumaan suunnitelmastani viedä nuoret tutustumiskäynnille Jyväskylään Painovirheen tiloihin. Olisin halunnut retkellä tarjota nuorille elämyksen ja rohkaista heitä tuottamaan Painovirheen sivuille jotain itsekkin. Linna ja Kautto

tulivatkin siis nuorten luo kahtena päivänä ja nuoret saivat vuorotellen kokeilla editointia pienryhmissä. Jokainen sai ainakin kerran leikata ja muokata videota tietokoneella Linnan ja Kauton ohjeiden mukaan ja kertoa omat ideansa ja mielipiteensä muokkaamisen suhteen. Muutama nuori osoitti selvää kiinnostusta editointia kohtaan osan lähinnä puuhaillessa omiaan. Monet myös kyselivät milloin teemme seuraavan videon ja sain parhaani mukaan selittää miksi en voisi enää jatkaa heidän kanssaan. Kehotimme heitä ehdottamaan koululle jotain projekteja ja kerroimme että he voisivat lähettää omia tuotoksiaan esimerkiksi Painovirheeseen.

Lopulta video oli joitain pieniä viimeistelyitä vaille valmis. Aika loppui kuitenkin kesken, joten Linna tarjoutui tekemään loput muutokset. Katsoimme videon ryhmän kanssa vielä kertaalleen läpi varmistuaksemme että kaikki olivat tyytyväisiä. Etenkin oman nimen näkeminen lopputeksteissä tekikin muutamat nuoret hyvin tyytyväisiksi.

5.5 Videon esinäytös

Nurkkelin esittelyvideon esinäytös oli 24.3.2011 Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut Keski-Suomessa -seminaarissa Äänekosken kaupungintalon valtuustosalissa. Seminaarin avasi Äänekosken apulaiskaupunginjohtaja Heli Orenius, jonka jälkeen Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke esittäytyi. Hankkeen edustajan, nuorisotiedottajan puheen päätteeksi esitin videoni ja kerroin lyhyesti sen ja opinnäytetyöni tavoitteista osallistamiseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen liittyen. Video sai paljon kehuja ja kiitosta niin muilta esiintyjiltä kuin yleisön joukossakin olleilta.

Päivän yhtenä teemana oli nuorten osallisuus ja muun muassa Nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden kansallinen koordinaatio- ja kehittämiskeskuksen suunnittelija Mika Pietilä käytti videotani luennossaan hyvänä esimerkkinä tavasta osallistaa nuoria. Toinen päivän pääpuhujista oli Varsinais-Suomen ELY-keskuksen sivistystoimentarkastaja Erik Häggman. Seminaari oli samalla NuortenLaturi 2010 hankkeen päätösseminaari, joten Painovirhe ja NuortenLaturi esittelivät myös toimintaansa. NuortenLaturin toiminnassa mukana olevat nuoretkin pääsivät ääneen kertoessaan Painovirheestä ja NuortenLaturista nuorten näkökulmasta käsin.

Seminaarin järjestämisessä mukana olleet Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijat kirjoittivat seminaarista juttuja useisiin lehtiin ja niitä julkaistiin muun muassa Keski-Suomalaisessa ja Sisä-Suomen lehdessä. Vaikka videotani ei niissä mainittukaan, koin sen olleen kuitenkin tärkeänä osana seminaaria kertomassa tilaajahankkeestani ja yhdestä vielä suhteellisen harvinaisesta fyysisestä nuorisotiedotuspisteestä.

5.6 Nuorten näytös

Nuorten oman näytöksen suunnittelun aloitimme nuorisotiedottajan kanssa etsimällä ja varaamalla soveltuvan tilan ja ajankohdan. Harkitsimme alkuun kirjaston Hoikkassalia, sillä se olisi sopivasti Nurkkelin suorassa yhteydessä. Hoikkassali oli kuitenkin varattu, joten harkitsimme nuorisotalo Spottia tai Koulunmäen koulun omia tiloja. Koulunmäen tilat suljimme pois, sillä emme halunneet huoltajien yhdistävän videon tekoa liiaksi koulun toimintaan. Nuorisotalo olisi ollut sikäli hyvä vaihtoehto, että tilaisuus olisi yhdistetty suoraan nuorisopalveluihin. Lopulta päädyimme kuitenkin varaamaan Äänekosken kaupungintalon valtuustosalin, sillä se olisi kirjaston vieressä ja huoltajat voisivat halutessaan poiketa näytöksen yhteydessä myös tutustumassa Nurkkeliin. Nurkkeli taas olisi tilana aivan liian ahdas koko näytöksen järjestämiseen. Valtuustosali toisi tilaisuudelle myös toivottua arvokkuutta, jota halusimme nuorille heidän osallistumisestaan välittää.

Opinnäytetyöni tilaajan ja nuorten itsensä toiveesta päätimme kutsua näytökseen toimittajia eri lehdistä. Yksi nuori kirjoitti lehdistötiedotteen jonka lähetin paikallisille Sisä-Suomen lehdelle ja Pikkukaupunkilaiselle sekä Keski-Suomalaiselle ja Nuorisotyö-lehdelle. Tein itse nuorten huoltajille kutsukirjeet, joissa kerroin kutsuvamme myös toimittajia paikalle ja että huoltajat voisivat halutessaan kieltää toimittajia haastattelemasta huollettaviaan. Kutsuimme näytökseen myös Äänekosken kaupungin lautakuntien jäsenet ja Koulunmäen koulun henkilökunnan. Pyysimme kaikkia näytökseen saapuvia ilmoittautumaan nuorisotiedottajalle 15.4.2011 mennessä.

Vain yksi Koulunmäen koulun opettaja ilmoittautui tulevaksi ja nuorten oma erityisopettajakin oli estynyt saapumasta. Varasimme kuitenkin kahvitarjoilun 15 henkilölle siltä varalta, että joku ilmoittautumatta jättänyt saapuisikin paikalle. Loppujen lopuksi vain tämä yksi ilmoittautunut ja Sisä-Suomen lehden toimittaja saapuivat. Olimme nuorisotiedottajan kanssa hämmästyneitä siitä, ettei yksikään nuorista tullut näytökseen, vaikka he olivat itse toivoneet sinne kutsuttavan myös toimittajia. Osa nuorista asui Äänekosken sivutaajamissa, joista heidän on ainakin itsenäisesti hankala kulkea keskustaan. Näin ollen sellaiset nuoret, joiden huoltajat eivät jostain syystä saapuneet, eivät välttämättä vain päässeet paikalle vaikka olisivat halunneetkin.

Arvelimme heikon osallistumisen syyksi viime hetkiin jäänyttä kutsukirjeiden lähettämistä ja huoltajien mahdollista toimittajiin kohdistuvaa pelkoa. Toisaalta kutsukirjeet toimitettiin huoltajille antamalla ne nuorille kotiin vietäviksi, joten saattoi olla myös mahdollista, etteivät kaikki nuoret olleet vieneet niitä perille. On myös hyvin yleistä, että huoltajia on vaikea saada osallistumaan koulun tai nuorisotyön järjestämiin tilaisuuksiin. Lautakuntien jäsenille kutsut taas lähetettiin sähköpostitse lautakuntien puheenjohtajien eteenpäin toimitettaviksi ja saattoi olla, että kutsut olivat jääneet puheenjohtajilta lähettämättä.

Esitimme nuorisotiedottajan kanssa Nurkkelin videon pienelle yleisöllemme. Kerroin Sisä-Suomen lehden toimittajalle nuorten ryhmän erityisluonteesta, sillä paikalla ollut opettaja tunsu osan mukana olleista nuorista. Näin saatoimme keskustella opettajan kanssa avoimemmin ja pohtia jatkossa tehtävää yhteistyötä nuorisotiedotuksen ja koulun välillä. Korostimme kuitenkin toimittajalle, ettei nuorten erityisyyttä saa mainita. Mikäli paikalla olisi ollut muitakin sellaisia henkilöitä, jotka eivät olisi tienneet nuorten erityisyydestä, en olisi asiaa maininnut. Opettaja ja nuorisotiedottaja virittelivät joitain ideoita koulun ja nuorisotyön välisen yhteistyön kehittämisestä ja näin ollen saavutimme yhden tilaisuuden tarkoituksista.

Esittelyvideon tekemisestä oli tarkoitus Sisä-Suomen lehden toimittajan mukaan tulla juttu lehteen, mutta sitä ei ehditty julkaista ennen opinnäytetyöni arvioitavaksi jättämistä. Paikallisista lehdistä myös Pikkukaupunkilainen julkaisi tilaisuudestamme ja Nurkkelin esittelyvideosta pienen jutun.

5.7 Muu markkinointi

Opinnäytetyöni suunnitelmiin kuului esittelyvideon teon lisäksi myös muuta toiminnan markkinointia. Kiersin pitämässä Nurkkelin toiminnasta esittelyinfoja Äänekosken oppilaitoksissa. Tarjosin yläkouluille, lukiolle ja Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen (POKE) yksiköille joko tietyille ryhmille kohdennettua infoa tai avointa infopistettä. Kaikki kolme yläkoulua, keskustassa sijaitsevat Koulunmäen koulu ja Hiskinmäen koulu, sekä Suolahden Telakkakadun koulu, ottivat tarjoukseni vastaan. Lukion rehtori ja POKEn opinto-ohjaaja eivät vastanneet tarjoukseeni. Toisaalta lukio ja Hiskinmäen yläkoulu toimivat samoissa tiloissa joten myös lukiolaisilla oli mahdollisuus käydä infossani.

Pidin Hiskinmäen yläkoulun kirjaston lukusalissa infopistettä, johon nuoret voivat tulla itsenäisesti oman kiinnostuksensa mukaan. Levitin koulun ilmoitustauluille ja keskeisille oville mainoksia infostani ja houkuttelin nuoria koulun käytäviltä poikkeamaan luonani. Vain kymmenisen nuorta katsoi esittelyvideoni, eivätkä hekään ehtineet kuuntelemaan infoani loppuun asti tunnin alkamisen vuoksi. Sain kuitenkin jaettua Nurkkelin esitteitä ja jututettua nuoria käytävällä.

Telakkakadun koululla kiersin kaikki yläkoulun luokat ja pidin kullekin viidentoista minuutin esittelyn. Tällä kertaa tavoitin noin 250 nuorta. Kerroin nuorille myös Sumiaisten, Suolahden ja Konginkankaan kirjastoissa olevista Nurkkelin sivupisteistä, sillä koulun nuoret asuivat pääsääntöisesti näissä taajamissa. Moni nuori kertoikin, etteivät he kovin usein pääse käymään keskustassa, eivätkä näin ollen myöskään Nurkkelissa. Korostin myös erityisesti sitä, että nuorisotiedottajaan voi ottaa yhteyttä myös facebookissa, sähköpostitse ja puhelimitse. Heti infopäiväni jälkeen nuorisotiedottajan facebook-kaveriksi oli hakeutunut jokunen nuori ja epäilimme infollani olleen vaikutuksensa tähän.

Koulunmäen koululla pidin infon yhdessä nuorisotiedottajan kanssa. Mainostin infoamme koulun keskusradiossa aamunavauksen päätteeksi ja levitin koulun aulaan ja käytävälle muutaman mainoslapun. Saimme käyttöömmekoulun lukusalin ruokailun jälkeisen välitunnin ajaksi. Kiersimme hieman ennen infon alkua käytävällä houkuttelemassa nuoria paikalle ja jaoimme Nurkkelin esitteitä. Nuoria tuli infoomme

muutamina erikokoisina ryhminä, joten näytimme esittelyvideon useaan otteeseen ja kerroimme lisäksi lyhyesti toiminnasta. Videon teossa mukana olleista nuorista vain kolme ja koulun henkilökunnasta kaksi opettajaa kävi infossa. Yhteensä nuoria kävi noin kaksikymmentä. Kovin monia emme siis tavoittaneet, mutta tällaiseen avoimeen ja vapaaehtoiseen infoon nähden määrä oli nuorisotiedottajan kokemuksen mukaan kohtalainen.

Kouluilla pitämieni esittelyiden lisäksi sain kaksi muuta tilaisuutta markkinoida Nurkkelia. Äänekosken nuorisotila Spotissa kävi jämsäläisiä nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja opiskelijoita tutustumassa paikalliseen toimintaan. Nuorisotiedottajan ja Painovirheen sihteerin pyynnöstä kerroin heille opinnäytetyöstäni. Kävin myös hopsaaja-opettajani pyynnöstä kertomassa opinnäytetyöstäni ja näyttämässä viittä vaille valmiin videon Humanistisen ammattikorkeakoulun edellisenä vuonna opintonsa aloittaneille yhteisöpedagogi-opiskelijoille. Vierailuni oli osa heidän viestinnän ja markkinoinnin perusteet -opintojaksoaan. Vaikka molemmilla kerroilla esittelinkin lähinnä opinnäytetyötäni, tein samalla myös Nurkkelia tutuksi.

6 TUTKIMUS

Videon teon ohessa tekemäni kyselytutkimuksen tavoitteena oli selvittää onko tällaisella videoprojektilla nuoriin voimauttavaa ja itsetuntoa kohottavaa vaikutusta. Tein projektin alussa ja lopussa nuorille kyselyt, joita vertaamalla mittasin nuorten kokemuksia omasta osaamisestaan, pystyvyydestään ja mahdollisuuksistaan vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Lisäksi tein osallistuvaa havainnointia koko sen ajan, mitä olin nuorten kanssa.

6.1 Kysymyksenasettelu

Tutkimuskysymystä pohtiessani otin huomioon Kuuselan (2009) opinnäytetyön varsin samankaltaisen tutkimuskysymyksen. Kuusela tutki valokuvan käytön voimauttavia vaikutuksia sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä. Myös Koistinen (2007) tutki

videontekoa osallistavana menetelmänä. Pysin tuomaan työssäni esille jotain uutta, joten päädyin tutkimaan videonteon voimauttavia vaikutuksia erityisopetuksessa. Työni loppusuoralla löysin vielä Vuorisen (2006) opinnäytetyön, jonka aihepiiri oli hyvin samankaltainen kuin omani. Vuorinen arvioi työssään Humanistisen ammattikorkeakoulun, Lohjan nuorisotoimen ja lohjalaisten peruskoulujen yhteisen mediakasvatushankkeen ja havaitsi mediakasvatuksen sosiaalisesti vahvistavat vaikutukset etenkin erityisopetusta tarvitsevissa nuorissa. Tosin Vuorisen varsinainen tutkimus ei käsitellyt videon teon voimauttavia vaikutuksia, vaan nuorisotyön ja koulujen yhteistyötä mediakasvatuksessa (emt, 7).

6.2 Lupa vanhemmilta, koululta ja nuorilta itseltään

Pyysin ryhmän huoltajilta lupaa nuorten tutkimukseen osallistumiseen samalla, kun pyysin sitä kuvattavana olemiseenkin. Lähetin nuorten mukana huoltajille kirjeet (liite 1) joissa kerroin videontekoprojektistani ja tutkimuksestani. Kirjeiden mukana oli lupalaput (liite 2), jotka tuli palauttaa minulle täytettynä nuorten mukana. Päätin kysyä huoltajien lupaa, sillä huoltajalla on lastenhuoltolain perusteella oikeus kieltää alle 18-vuotiasta lasta osallistumasta muuhun kuin lääketieteelliseen tutkimukseen. Tietyissä tapauksissa lupaa ei tarvitse pyytää, mutta normit siitä milloin lupa tarvitaan ja milloin ei, muotoillaan usein hyvin monitulkintaisesti. Yleisesti ottaen luvan tarve tulee arvioida aina tutkimuskohtaisesti. Jos tutkittavan lapsen kypsyys riittää hänen omaan harkintaansa luottamiseen, eikä tutkimus käsittele esimerkiksi perheen sisäisiä arkaluontoisia asioita, lupaa ei välttämättä tarvita. (Hirsjärvi 2010, 77.)

Katsoin varmimmaksi joka tapauksessa pyytää huoltajilta lupaa vaikka riskinä olikin, että kyselyni jäisi tekemättä. Voisin joka tapauksessa tehdä havaintoja, sillä vaikka huoltajilla on oikeus kieltää myös muistiinpanojen tekeminen, heillä ei ole oikeutta kieltää havaintojen tekemistä (Hirsjärvi 2010, 80). Koulussa tehtävään tutkimukseen tarvitaan myös aina koulun lupa, joka pyydetään yleensä koulun rehtorilta, ja näin teinkin. Huoltajan tai koulun lupa ei kuitenkaan vielä riitä kyselyn teettämiseen nuorellakaan. Mihin tahansa tutkimukseen osallistumisen tulee aina olla vapaaehtoista ja myös nuorella on siis aina oikeus kieltäytyä tutkimukseen

osallistumisesta (Hirsjärvi 2010, 37). Pyrin myös tekemään ryhmäni nuorille selväksi, että he voivat olla vastaamatta kyselyihini.

6.3 Tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmät

Tutkimukseni oli laadullinen, sillä tavoitteeni oli *”tutkimisen aikana muodostuneiden tulkintojen avulla näyttää esimerkiksi ihmisen toiminnasta tai hänen tuottamistaan kulttuurituotteista jotakin, joka on välittömän havainnon tavoittamattomissa”* (Vilkkä 2005, 98). Nuorten kokemus omasta osaamisestaan ja pystyvyydestään ei ollut mitenkään määrällisesti tai välittömästi mitattavissa, joten havaintojen keräämisessä oli luotettava kokemukseräiseen havainnointiin. Tutkimukseni oli myös toimintatutkimus, sillä toimin vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa ja pyrin omalla toiminnallani vaikuttamaan nuoriin, mikä on yksi keskeisiä toiminnallisen tutkimuksen erityispiirteitä. Toiminnallani tavoittelemani muutos oli nuorten minäkuvan positiivinen muutos.

Keräsin aineistoni omien havaintojeni pohjalta sekä teettämällä nuorille kyselyn. Tällaista kahden menetelmän yhdistelmää kutsutaan triangulaatioksi (Hirsjärvi 2008, 228). Triangulaatiolla pyrin lisäämään tutkimukseni validiutta. Pelkän kyselyn tulokset eivät olisi antaneet riittävän luotettavaa tietoa, sillä kyselytutkimukseen liittyy tiettyjä heikkouksia. Tutkimukseni kannalta heikkouksia olivat se, etten voinut olla varma miten vakavasti tutkittavani suhtautuisivat tutkimukseen ja miten rehellisesti he vastaisivat tai miten hyvin onnistuisin laatimaan sellaiset kyselyt, että nuoret ymmärtäisivät kysymykset ja vastausvaihtoehdot oikein (Hirsjärvi 2008, 190).

Toisaalta myös osallistuvalla havainnoinnilla on omat haasteensa. Koska tutkija osallistuu toimintaan sekä tutkijana että toimintaan vaikuttavana yksilönä, on vaarana näiden roolien sekoittuminen keskenään niin tutkijan itsensä kuin tutkittavienkin silmissä. Roolien täydellinen erillään pitäminen ei ole tietenkään mahdollista, mutta tutkijan tulee vähintäänkin pyrkiä olemaan tietoinen rooleistaan ja siitä milloin niistä kumpikin on vallalla. Tällainen ammattimaisuus kehittyy vain kokemuksen myötä. (Vilkkä 2005, 120.)

Osallistuva havainnointi sopii kuitenkin erityisen hyvin laadulliseen tutkimukseen, sillä sen avulla on hyvä *”saada tietoa tutkittavasta sekä yksilönä, yhteisönsä jäsenenä että suhteessa tutkijaan. Se antaa samalla tietoa yhteisön sosiaalisista ja kulttuurisista piirteistä”* (Vilkkä 2005, 120). Myös se, että tutkimukseni kohteena ollut ryhmä oli minulle täysin vieras niin yksilöiden osalta, kuin erityisohjausta tarvitsevien nuorten edustajanakin, tuki havainnointimenetelmäni valintaa (emt, 120). Sain kerättyä ryhmän dynamiikasta, yksilöiden välisistä suhteista ja yksilöistäkin kattavamman kokonaiskuvan, kuin mitä pelkkä kysely olisi tuottanut. Tein havaintojani sekä osallistuessani ryhmän toimintaan, ohjatessani sitä, että tarkkaillessani sivusta esimerkiksi erityisopettajan tai Painovirheen väen ohjatessa nuoria.

Osallistuvasta havainnointitavastani huolimatta en erityisesti pyrkinyt pääsemään ryhmän jäseneksi tai toimimaan nuorten ehdoilla, vaikka se onkin menetelmälle tyypillistä (Hirsjärvi 2008, 211). Toisaalta en myöskään pyrkinyt korostamaan rooliani havainnoijana tai varsin pitäytymään missään tilanteessa ulkopuolisena. Koska tutkimukseni oli toimintatutkimus, rooliini kuului kuitenkin pyrkiä toimimaan niin, että edistäisin nuorten voimaantumista. Videon tekeminen myös edellytti aktiivista osallistumistani ja ryhmän ohjaaminen tietynlaista autoritaarista asemaa. Itse asiassa en miettinyt rooliani tältä kantilta juurikaan, vaan tein havaintojani koko ajan osallistuen toimintaan tilanteen mukaan. Myös tällainen suhteellisen neutraali havainnoijan rooli on tyypillistä osallistuvalla havainnoinnille (emt, 212).

Teetin havaintojeni tueksi nuorilla videonteon alussa ja sen valmistuttua kyselyt. Käytin kyselylomaketta, vaikka sitä ei aina suositella lapsilla tai nuorilla teetettäväksi. Kaavakkeeseen vastaaminen muistuttaa liiaksi kokeeseen vastaamista ja voi ohjata muun muassa luokkatilanteessa sosiaalisesti ”oikeiksi” oletettujen vastausten antamiseen. Jos samassa tilassa on omia kavereita, opettajia tai muita henkilöitä, voi lapsi kokea painetta vastata heidän toivomaksi olettamallaan tavalla. Luottamuksellisuutta on tällöin korostettava erityisesti ja huolehdittava myös sen toteutumisesta. (Järvensivu 2007, Lagström toim. 2010, 37 & 99-100.)

Koin kaavakkeen käyttämisen jäävän kuitenkin ainoaksi vaihtoehdoksi, sillä käytettävissämme oleva aika oli hyvin rajallinen, joten esimerkiksi henkilökohtaisiin

haastatteluihin ei ollut aikaa. Ryhmähaastattelua taas ei olisi voinut tehdä ryhmän levottomuuden ja siinä olleiden nuorten suurten eroavaisuuksien vuoksi. Ryhmän sisäinen dynamiikka oli sen kaltainen, että vain muutamat olisivat päässeet ääneen ja jotkut jääneet täysin muiden jalkoihin.

6.4 Kyselyiden laatiminen

Valitsin käyttämäkseni kysymystyypiksi monivalintakysymyksen (Hirsjärvi 2010, 194). Tein kysymyksiin valmiita vastausvaihtoehtoja, joista nuorten tuli rastittaa sopivimmat. Osaan kysymyksistä liitin vaihtoehdoksi myös ”muu, mikä” ja jätin sen yhteyteen tilaa kirjoittaa nuoren mielestä sopivampi vaihtoehto. Kyselyn loppuun lisäsin lyhyen avoimen palautteen osion. Arvioin monivalintakysymyksen olevan erityisryhmälle sopivimman muodon, sillä oletin, etteivät nuoret jaksaisi kirjoittaa avoimia vastauksia. Kysyin kyselyissäni myös sellaisia asioita, joihin nuorten olisi ehkä ollut vaikea muutoin vastatakaan.

Alkukyselyssä kyselin nuorten aiempaa videontekoon ja esiintymiseen liittyvää kokemusta. Kysyin myös jännittikö heitä videonteossa jokin, mitä he siltä odottivat, kokivatko he yhteiskunnallisen vaikuttamisen tärkeäksi ja uskoivatko he voivansa vaikuttaa. Vaikeinta oli muotoilla kysymykset joilla mittasin millaiseksi nuoret kokevat itsensä. Laadin pitkähkön listan erilaisista ominaisuuksista, joiden perusteella pystyisin päättelemään nuorten itsetunnon vahvuutta. Pyrin tekemään kaavakkeesta mahdollisimman lyhyen ja selkeän, mutta kuitenkin kattavan. Siitä tuli kahden sivun mittainen ja nuorten keskittymiskyky tuntui riittävän sen täyttämiseen suhteellisen hyvin. Ainoastaan itsetuntoa kuvaavien ominaisuuksien lista saattoi olla liian pitkä. Olin myös epävarma sen onnistumisesta ylipäättäen, sillä pelkäsin laittaneeni siihen sellaisia vaihtoehtoja joihin vastaaminen saattaisi tuntua nuorista pahalta tai jotka tuntuisivat johdattelevilta.

Haastetta alkukyselyn laatimiseen toi myös se, että yritin tehdä siitä helposti loppukyselyyn sovellettavan (Vilkkä 2005, 89). Arvioisin loppukyselyn avulla videoprojektin aikana tapahtuneita mahdollisia muutoksia nuorten itsetunnossa, joten vastausten tulisi olla jollain lailla vertailtavissa.

Loppukyselyn (liite 3) suunnittelu kesti koko projektin ajan ja sen muoto muuttui moneen kertaan. Päätin luopua alkukyselyssä olleesta ominaisuuslistasta, sillä koin sen alun perinkin epäilyttäväksi ja toimimattomaksi. Oleellisinta loppukyselyssäni oli oppivatko nuoret jotain uutta, löysivätkö he itsestään uusia taitoja tai kykyjä, olivatko he mielestään jossain parempia kuin luulivat, haluaisivatko he tehdä uudestaan jonkin videon, kokivatko he epäonnistuneensa tai pystyneensä vaikuttamaan. Näiden tietojen avulla uskoin voivani päätellä miten nuoret kokivat videonteon ja vaikuttiko se heidän käsityksiinsä itsestään. Loppukyselystä tuli mielestäni alkukyselyä onnistuneempi ja selkeämpi.

Kummassakaan kyselyssä en kysynyt taustatietoja, esim. ikää tai sukupuolta, sillä niillä ei ollut tutkimukseni kannalta merkitystä. Toisaalta ryhmän ikäjakauma oli vähäistä, ja ryhmä sinänsäkin pieni, vain seitsemän nuorta, ja halusin myös korostaa vastaajien anonyymiutta kysymättä mitään, mikä voisi paljastaa henkilöllisyyden.

Vaikka kyselyitä suositellaan aina testattavan ennen sen varsinaista käyttöä, en näin tehnyt. Vilkka (2005, 88-89) suosittelee kyselyä testattavan muutamalla perusjoukkoa vastaavalla ihmisellä, mutta minulla ei ollut tähän mahdollisuuksia perusjoukon luonteesta johtuen. Tarkkaavaisuus- ja oppimisvaikeuksisia varten tehtävää kyselyä ei olisi mielestäni voinut luotettavasti arvioida kuin joku muu vastaavia vaikeuksia omaava, enkä tiennyt ketään sopivaa henkilöä. Olisin toisaalta voinut pyytää esimerkiksi opiskelutovereitani testaamaan kyselyni, mutta vaikka kyseisten vaikeuksien puuttumisen olisi heillä korvannut ammatillisuus, eivät he kuitenkaan olleet tavanneet ryhmääni, eivätkä näin ollen olisi kyenneet arvioimaan soveltuvuutta juuri ryhmäni nuorille.

6.5 Kyselyiden teettäminen

Teetin nuorilla alkukyselyn heti heidän huoltajiensa luvat saatuani. Toivoin voivani teettää kyselyn ennen kuin aloittaisimme videon suunnittelua, mutta lupakirjeet viipyivät matkallaan kauemmin kuin odotin. Ehdin kuitenkin teettämään sen ennen kuin aloitimme videon kuvauksen. Loppukyselyn tein noin viikko kuvausten jälkeen. Halusin antaa nuorille hieman aikaa tasottua kuvausten jälkeen, mutta en kuitenkaan

odottaa niin kauaa, että kokemukset ehtisivät unohtua. Tosin olin suunnitellut teettäväni sen vasta nuorten oman näytöksen jälkeen, mutta sen järjestäminen siirtyi pidemmälle kuin oli alun perin tarkoitus.

Jos olisin alkukyselyn tekovaiheessa ymmärtänyt paremmin ryhmän erityisyyttä, olisin järjestänyt vastaustilanteen hieman toisin. Haasteena täyttämistilanteelle oli yleisen järjestyksen heikkous. Osa nuorista pohti ääneen omia vastauksiaan, kommentoi kysymyksiä, puhui aivan muista aiheista, heitteli kyniä pitkin luokkaa ja yllytti muita vastaamaan oman mielensä mukaan. Nuoret myös pyrkivät kurkkimaan ja kyselemään toistensa vastauksia. Vastausrauhaa olisi auttanut, jos käytettävissä olisi ollut jokin toinen tila, jossa jokainen olisi vuorollaan käynyt täyttämässä kaavakkeen, mutta siihen en ollut osannut varautua.

Toinen haaste etenkin alkukyselyn osalta oli saada nuoret ymmärtämään, että vaikka kaikkien huoltajat olivatkin antaneet luvan tutkimukseen osallistumiseen, nuoret saivat itse valita vastaavatko he kyselyyni. Nuorille on hyvin tärkeää kertoa mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi mistä tutkimuksessa on kysymys, mihin hänen vastaustaan käytetään, ketkä kaikki näkevät hänen vastauksensa ja mitä hänen odotetaan tekevän (Järvensivu 2010). Selitinkin tämän kaiken nuorille useaan otteeseen jo ennen vastaustilannetta ja sen alussa, mutta läheskään kaikki nuoret eivät olleet ilmeisesti kuunnelleet tai eivät muistaneet minun asiasta puhuneenkaan. Olin jakanut heille tiedot myös kirjallisina, mutta he eivät olleet lukeneet niitä ollenkaan.

Selitettyäni asian vielä kerran osa nuorista vastasi mielellään ja asiallisesti. Osa ensin kieltäytyi, mutta hetken harkittuaan vastasi kuitenkin. Vain yksi nuorista kieltäytyi täysin. Ryhmän erityisopettaja avusti yhtä nuorta vastaamisessa lukemalla hänelle kysymykset ja rastimalla nuoren valitsemat kohdat. Riskiksi tässä toki muodostui se, että erityisopettajan avustaminen saattaisi vaikuttaa nuoren vastauksiin tai että erityisopettaja jopa jollain lailla tahattomasti manipuloisi nuorta vastaamaan jollain tietyllä tavalla. Otin tämän riskin kuitenkin, sillä heidän välillään tuntui olevan melko luottamuksellinen suhde, eikä kyseinen nuori olisi voinut täysin itsenäisesti vastata. Heidän keskusteluaan ei myöskään kuullut kukaan muu.

Loppukyselyn täyttäminen sujui mielestäni huomattavasti alkukyselyä paremmin. Nuoret käyttäytyivät rauhallisemmin ja asiallisemmin, kuuntelivat kun kerroin mitä pyysin heitä tekemään, miksi teettäisin kyselyni ja että he saivat itse päättää vastaisivatko. Jaoin lomakkeet ja kaikki istuivat aloillaan ja täyttivät kyselynsä. Yksi nuori aluksi kieltäytyi, mutta annoin kyselyn hänellekin ja kerroin hänen voivan ensin halutessaan vielä tutkia kyselyä ja päättää myös vasta sitten osallistumisestaan. Tämäkin nuori vastasi. Erityisopettaja avusti jälleen erästä nuorta täyttämässä. Tällä kertaa nuoret eivät huudelleet toisilleen niin paljoa kuin alkukyselyn aikana. Jouduin tosin pariin otteeseen muistuttamaan, että pitää antaa muille vastausrauha ja että omaa vastausta ei tarvitse näyttää tai kertoa muille, eikä varsinkaan toisten vastauksia saa katsoa. Ryhmän erityisluonteen huomioonottaen vastaaminen tapahtui kuitenkin suhteellisen häiriöttä.

Teetin kyselyn yhteisesti luokassa, vaikka alkukyselyn yhteydessä ilmenikin tarve erilliselle, rauhalliselle vastaamistilalle. Syynä tälläkin kertaa oli ajan puute. Olimme jo käyttäneet erityisopetustunneista huomattavan suuren osan projektiini neljän viikon aikana, enkä halunnut viedä nuorten aikaa enempää kuin oli välttämätöntä. Nuorten käyminen vuorotellen jossain erillisessä tilassa vastaamassa olisi häirinnyt tunnin kulkua kohtuuttomasti. Näin saatoinkin teettää kyselyn nopeasti ja jättää luokan opiskelemaan muita asioita.

6.6 Tulokset

Alkukyselyyn vastasi viisi nuorta ja loppukyselyyn seitsemän. Osa nuorista ei ollut suunnitteluvaiheessa aina paikalla, joten kaikki eivät voineet vastata alkukyselyyn. Yksi nuori myös kieltäytyi vastaamasta siihen. Loppukyselyyn vastasivat kaikki videon teossa mukana olleet.

Alkukyselyn vastauksia tulkitessani sain sellaisen käsityksen, että nuorten itsetunto oli keskimäärin melko hyvä. Kysymyksessä, jossa piti rastiittaa itseä kuvaavia ominaisuuksia, oli vaihtoehtoina sekä positiivisia että negatiivisia ominaisuuksia. Positiivisia ominaisuuksia valittiin 40 ja negatiivisia 11 kertaa. Kysyttäessä jännittääkö nuoria videon teko vain kahta jännitti. Jännittäminen kohdistui lähinnä esiintymiseen

ja jollain lailla ”mokaamiseen”. Vastaus ei sinänsä yllättänyt, sillä lienee lähinnä normaalia, että nuoria jossain määrin jännittää kaikenlainen uuden tekeminen ja esiintyminen. Toisaalta olin odottanut että useampia jännittäisi jossain määrin.

Kysyttäessä kokeeko nuori tärkeäksi voida vaikuttaa (esim. kunnan asioista päättämiseen, nuorille suunnattuihin palveluihin, omaan koulunkäyntiin vaikuttaviin asioihin tai omaan elinympäristöön), kolme vastasi kyllä ja ei- sekä en osaa sanoa- vaihtoehdot saivat molemmat yhden vastauksen. Kaikki viisi vastaajaa uskoivat voivansa vaikuttaa asioihin niin halutessaan. Ihan näin suureksi en ehkä uskonut nuorten kokevan vaikutusmahdollisuuksiaan, vaikka jotain tämän suuntaista odotinkin. Aikaisempaa videontekokemusta kysyttäessä neljä vastasi joskus kuvanneensa videokameralla ja yksi editoineensa. Esiintymiskokemusta oli jo ollut kaikilla, enimmäkseen koulunäytelmissä, mutta myös teatterissa ja jollain muulla videolla.

Loppukyselyssä kysyin nuorilta lähinnä uuden oppimiseen ja omaan onnistumiseen liittyviä kysymyksiä. Viisi vastasi oppineensa jotain uutta, kaksi huomanneensa osaavansa jotain mitä ei tiennyt osaavansa, kuusi onnistuneensa jossain hyvin, kaksi olleensa parempia jossain kuin luulivat, kaksi löytäneensä itsestään jotain uusia puolia ja vain yksi epäonnistuneensa jossain. Jokainen oli saanut jonkinlaisia onnistumisen kokemuksia ja neljä vastasi myös haluavansa tehdä joskus uudestaan jonkin videon, myös vapaa-aikanaan.

Viisi nuorista vastasi, ettei uskonut voineensa vaikuttaa videontekoon osallistumalla mihinkään, mutta kaksi vastasi uskovansa. He kokivat voineensa vaikuttaa nuorisotiedotuksen toimintaan, päättäjien asenteeseen nuorisotiedotusta kohtaan, nuorille suunnattuihin palveluihin, omaan koulunkäyntiin liittyviin asioihin sekä johonkin muuhun. Valitettavasti en saanut ”johonkin muuhun”-kohdan tarkennuksesta selvää, sillä vastaajan käsiala oli kohtalaisen epäselvä. Kysyessäni mikä videonteossa oli parasta, saivat videon suunnittelu, kuvaaminen, editointi, valmiin videon näkeminen ja koulupäivien saama vaihtelu eniten vastauksia. Myös kuvauspäivä, esiintyminen ja se, että sai tehdä jotain minkä näkevät muutkin ihmiset, saivat joitain vastauksia. Yksi nuori rastitti myös ”pääsi vaikuttamaan asioihin” -kohdan.

Kyselyn mukaan vaikutti siltä, että videoprojektilla oli ollut positiivisia vaikutuksia. Vaikka en loppukyselyssä kysynytäkään mitään suoraan itsetuntoa mittaavaa, aisti siitä kuitenkin jotain muutosta tapahtuneen. Myös annettu avoin palaute kyselyn lopussa henki tyytyväisyyttä ja kiitollisuutta. Yllätyksekseni jopa neljä oli kirjoittanut terveisiään, joista kaikki olivat positiivisia. Yhdestä en saanut aivan selvää, mutta seassa oli ainakin kiitoksia ja kaksi hymynaamaa.

Kyselyn perusteella tekemiäni tulkintoja tukivat myös tekemäni muut havainnot. Ajoittaisesta jupinasta ja vastustelusta huolimatta kaikki nuoret olivat videon teon jokaisessa vaiheessa hengessä mukana, joku enemmän, toinen vähemmän. Osa nuorista vaikutti selvästikin kiinnostuneelta muun muassa kuvaamisesta ja editoinnista. Yksi nuori jopa kyseli mahdollisuuksista päästä mukaan Painovirheen toimintaan. Moni kyseli jo editointivaiheessa, että milloin voisimme tehdä taas uuden videon ja sain toden teolla selittää nuorille miksi en voisi jatkaa yhteistyötä heidän kanssaan.

Produktini lopuksi pyysin nuorten erityisopettajalta palautetta videontekoprosessista ja hänen näkemyksiään nuorissa tapahtuneista muutoksista. Hänen mukaansa nuorissa oli jonkin aikaa videoprojektimme jälkeen nähtävissä ”*jee me osataan*”-henkeä, mutta arjen hektisyydessä tällaiset projektien vaikutukset usein jäävät etenkin erityisnuorilla valitettavan lyhytaikaisiksi. Opettaja arvelikin, että jos toiminta olisi ollut pitkäkestoisempaa, niin vaikutuksekin olisivat voineet olla pysyvämpiä. Joillekin yksittäisille nuorille erityisopettaja arveli kokemuksen jättäneen pysyvämpiäkin sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia. Ryhmän dynamiikassa oli erityisopettajan mukaan tapahtunut hiukan kohenemistä, mutta toisaalta samaan aikaan ryhmä oli tehnyt myös muita ryhmäytymistoimenpiteitä.

Ryhmän nuoret opiskelivat pääsääntöisesti osittain eri luokilla ja he olivat erityisryhmässä kukin hiukan eri aikoihin. Tämä ja ryhmän muut lukujärjestykseen liittyvät seikat aiheuttivat melkoisesti haasteita videoprojektimme toteuttamiselle. Erityisopettaja arveli, että jos aikataulu olisi ollut selkeämpi ja toimintamme tiiviimpää, olisivat nuoret saattaneet orientoitua videoprojektiin hiukan paremmin, jolloin sen vaikutuksetkin olisivat voineet olla vahvemmat. Toimintaa olisi voinut olla myös hyvä siirtää enemmän koulualueen ulkopuolelle, sillä nuorten toimintatavat ja roolit ovat

erityisopettajan mukaan jossain määrin paikkaan sidottuja. Koulumaailman roolitottumuksista irtautuminen näkyikin Nurkkelissa kuvauspäivänä nuorten hieman vapautuneempana toimintana.

Tutkimukseni tukee siis monellakin tapaa muiden tutkijoiden havaintoja (Savolainen 2005 & 2008, Lehtonen 2008a, Vuorinen 2006, Kuusela 2009 etc.), joiden mukaan videon ja kuvan käytöllä voimauttavassa tarkoituksessa ja ylipäätään mediakasvatuksella on voimauttavia vaikutuksia nuoriin. Erona aikaisempiin tutkimuksiin ja menetelmiin on se, että vaikka nuorten kanssa tekemäni video ei sinänsä täytäkään kaikkia voimauttavan videon tunnusmerkkejä, oli sen tekemisellä kuitenkin voimauttavia vaikutuksia. Näin ollen saatoin todeta, että ylipäätään osalliseksi pääseminen, nähdäksi tuleminen, medianteon oppiminen ja toiminnallinen yhdessä tekeminen ovat jo sinällään voimauttavia. Pääasia lienee yhdessä tekeminen, vastuun saaminen ja sen kantamisen oppiminen, uusien taitojen oppiminen, onnistumisen kokemukset ja nähdäksi tuleminen.

Yhdessä tekemämme video julkaistiin muutamilla nettisivuilla ja sitä käytetään erilaisissa seminaareissa, infotilaisuuksissa ja muissa ns. ”virallisissa” yhteyksissä. Tutkimukseni erityispiirteenä olikin, muita lyhytelokuvia väheksymättä, että yhteinen videotuotos oli ”ihan oikea” tuote jolla päästiin oikeasti vaikuttamaan suoraan nuorille suunnatun palvelun toimintaan. Vaikka kaikki nuoret eivät yhdistäneetkään kaikesta selityksestäni huolimatta videota yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, vaikutti heille kuitenkin olevan merkityksellistä sen saama huomio.

Hienoisessa ristiriidassa nuorten julkisuuden saamiseen liittyvien toiveiden kanssa oli se, ettei yksikään heistä saapunut heille järjestettyyn näytöstilaisuuteen. Mahdollisia syitä poisjäämiselle on kuitenkin lukemattomia, eivätkä kaikki nuoret välttämättä voineet itse edes valita saapuvatko paikalle vai eivät. Näytöksestä poisjäämisen perusteella en siis ryhtynyt tekemään mitään erityisiä johtopäätöksiä, sillä olisin joutunut perustamaan ne täysin omien arvauksieni varaan. Joka tapauksessa nuorille oli tärkeää videon näkyminen netissä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kaiken kaikkiaan koin opinnäytetyöni toiminnallisen osion erinäisistä takaiskuistaan huolimatta onnistuneeksi. Saavutin sekä työni tilaajan tavoitteet että omat tavoitteeni lähes kokonaisuudessaan. Omissa tavoitteissani en yltänyt ihan siihen mihin tähtäsin, kuten erityisnuorten saaman positiivisen julkisuuden mittakaavaan. Toivoin voivani julkituoda nimenomaan erityisnuorissa piileviä lahjakkuuksia ja jollain tavoin heikentää heihin kohdistuvaa epäonnistuneiden tai heikkolahjaisten leimaa. Produktini edistyessä vasta oivalsin, etteivät kaikki nuoret tai heidän huoltajansa olisi ehkä valmiita vastaanottamaan selkeästi erityisyyteen perustuvaa huomiota. Niinpä jouduin luopumaan asian julkisesta korostamisesta.

Onnistuin kuitenkin ehkäpä saamaan nuorten oman koulun henkilökunnan näkemään ryhmänsä entistä positiivisemmassa valossa. Nuorilla teettämäni loppukyselyn perusteella jokainen nuori oli saanut joitain onnistumisen kokemuksia ja osa löytänyt itsestään uusia positiivisia puolia tai ominaisuuksia. Toivon mukaan saatoin myös osaltani edesauttaa nuorisopalveluiden ja koulun välisen yhteistyön kehittämistä.

Mediakasvatuksen soveltumisesta erityisopetukseen olin pitkälti samoilla linjoilla Vuorisen (2006, 38-39) opinnäytetyön tulosten kanssa. Vuorisen produktissa sekä mediakasvatusta erityisnuorilla toteuttaneet opiskelijat, että koulun opettajat olivat sitä mieltä, että mediakasvatus ja projektiluonteinen toiminta ovat hyviä menetelmiä etenkin erityisopetukseen (emt, 46-47). Koin itsekkin produktini aikana, että mediakasvatus voi antaa paljon etenkin erityisnuorille. Heidän sosiaaliset ja itseilmaisulliset taitonsa voivat usein olla muita heikommalla ja mediataitojen kehittämisen avulla he voivat saada jopa täysin uusia kommunikoinnin ja itseilmaisun keinoja. Toiminnallisempi opiskelu- ja toimintatapa palvelee myös usein erityisnuorten tarpeita paremmin kuin perinteisempi luentomainen tapa.

Mediakasvatus tukee siis hyvin sosiaalista vahvistamista ja osallisuutta. Sosiaalisella vahvistamisella pyritään tukemaan yksilön minäkuvaan ja itsetuntoa ja yksi edellytys sille, että yksilö kokee olevansa täysivaltainen yhteiskunnan jäsen, on jossain määrin

positiivinen minäkuva. Toisin sanoen, tukemalla positiivista minäkuva tuetaan myös yksilön ulospäin suuntautuneisuutta ja sekä tahtaan että taitojaan osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Toisaalta myös osallisuuden tukeminen voi vahvistaa yksilön sosiaalistumista ja minäkuva. Jotta mediakasvatus olisi sosiaalisesti vahvistavaa, tulisi sen kuitenkin olla pitkälti nuorten lähtökohdista toteutettua. Kuten Vuorinenkin (Vuorinen 2006, 46-47) toteaa, oleellisena tekijänä on nuorten oma motivaatio ja vuorovaikutuksellisuus. Omassa työssäni tämä lähtökohta ei toteutunut kaikkein parhaimmalla tavalla, sillä tehtävän videon tavoitteet ja videon tilaajan tarpeet olivat ne lähtökohdat joista käsin pitkälti toimittiin.

Myös opettajien suhtautumisessa nuorisotyön ja erityisopetuksen väliseen yhteistyöhön oli yhteneväisyyksiä minun ja Vuorisen (2006, 38-39) opinnäytetöissä. Ryhmäni erityisopettaja oli hyvin aktiivisesti ja intensiivisesti mukana koko projektissa ja myös koulun jotkin muut opettajat sekä rehtori toivat esille toivovansa tiiviimpää yhteistyötä.

Haastetta koulussa tehtävään mediakasvatukseen luovat koulujen henkilökunnan ajalliset resurssit ja osaaminen. Saman totesi myös Vuorinen (2006, 47-49). Koulumaailma tarvitsee ulkopuolista tukea mediakasvatukseen toteuttamiseen ja tässä nuorisotyö on hyvä yhteistyökumppani. Yhteisöpedagogien mediakasvatusopinnot eivät mielestäni, kuten Vuorisenkaan (emt, 40, 47) mielestä, anna nykyisellään riittäviä mediapedagogisia valmiuksia kouluissa tehtävään mediakasvatukseen. Huomasin produktini aikana, etteivät ainakaan omat mediataitoni olleet riittävät etenkin aiheen syvällisempään käsittelyyn.

Mielestäni ohjaustaitojen kehittämiseen tulisi panostaa yhteisöpedagogien koulutuksessa nykyistä enemmän. Kolmen ja puolen vuoden mittaista opintolinjaa ei ole mielekästä pidentää lisäämällä sisältöjä, mutta joitain opintojen päällekkäisyyksiä karsimalla voitaisiin suuntautumiselle, ammatillisille opinnoille ja valinnaisille aineille järjestää hiukan enemmän tilaa opintosuunnitelmaan. Myös koulujen opettajille tulisi olla tarjolla enemmän ja kattavampaa mediakasvatuskoulutusta ja tästäkin Vuorinen (2006, 40, 47) oli samaa mieltä. Ehkäpä opintoja voitaisiin suunnitella yhä työelämälähtöisemmäksi ja jossain määrin räätälöidä yhteisöpedagogien ja opettajien yhteisiksi opinnoiksi.

Nuorisotyön taholta yleinen suuntaus on tällä hetkellä pyrkiä yhä tiiviimpään yhteistyöhön koulujen kanssa. Vuorinenkin (2006, 48-49) viittaa informaationkulun ja ideoiden vaihdon tärkeyteen. Toivonkin, että opinnäytetyöni lisäsi osaltaan tätä keskustelua ja myös koulujen mielenkiintoa mediakasvatusta ja yhteistyötä kohtaan. Yhteistä suunnittelua opinnäytetyöni puitteissa jossain määrin jo tapahtuikin.

8 MITÄ OPIN JA MISSÄ EPÄONNISTUIN

Opinnäytetyöni oppimistavoitteina oli syventää aiemmin oppimiani tieto-taitoja mm. sosiaalisesta vahvistamisesta ja viestinnän ja mediakasvatuksen opinnoistani. Tavoitteenani oli myös saada kokemusta ohjaamisesta ja etenkin erityisnuorten ohjaamisesta.

8.1 Mitä opin

Työni aikana tuli hyvin ilmi sosiaalisesti vahvistavan toiminnan kehittämisen tarpeellisuus esimerkiksi erityisnuorten parissa. Sain todeta myös erityisnuorten kanssa tehtävän työn haasteellisuuden ja erityisluonteisuuden verraten esimerkiksi aiempaan kokemukseeni pitkäaikaistyöttömien sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujien valmennuksessa. Erityisnuorten kanssa työskennellessä on syytä suhtautua vakavasti huoltajiin pidettävään yhteydenpitoon ja heille tiedottamiseen siitä, mitä nuorten kanssa ollaan tekemässä. Lupakysymystenkin on syytä olla kunnossa, sillä huoltajien suhtautuminen nuorisotyöhön ja koulujen toimintaan on usein varauksellista ja nuorten kuuluminen erityisryhmään voi herkistää tilanteita entisestään.

On myös hyvä muistaa, kuten nuorisotyössä yleensäkin, että nuorten huoltajat eivät välttämättä ole aina nuoren biologisia vanhempia. Erityisryhmään kuulumisen syinä voi jo sinänsä olla nuoren kotioloihin liittyvät ongelmat tai se että vaikkapa muualta paikkakunnalle muuttanut nuori kärsii sopeutumisongelmista. Nuorten henkilökohtaisia syitä ei käytäntöjen mukaisesti kerrota nuorten kanssa

työskenteleville, ellei sillä ole työn kannalta oleellista merkitystä, joten minäkään en tiennyt oman ryhmäni nuorten taustoja. Erityisopetuksen tavoitteisiin kuuluu sosiaalinen vahvistaminen, joten nuorten tahatontakin loukkaamista vaikkapa kotioloihin tietämättään viittaamalla on syytä välttää. Tästä syystä pyrin välttämään termiä ”vanhemmat” ja käyttämään yleisnimitystä ”huoltajat”.

Myös kouluissa tehtävän työn sekä koulun ja nuorisotyön välisen yhteistyön erityispiirteet ja haasteet tulivat jossain määrin tutuiksi. Opin myös mediakasvatuksen tarpeellisuudesta ja haasteellisuudesta niin yleisellä tasolla kuin koulun ja nuorisotyön välisessä yhteistyössäkin. Huomasin myös että omat mediataitoni eivät vielä riitä ainakaan kovin syvälliseen tai erikoistuneeseen mediakasvatuksen toteuttamiseen. Samoin erityisnuorten ohjaajan taitoni eivät vielä ole riittävät ainakaan ilman avustajia tehtävään erityisnuorten ohjaamiseen.

Viimeisimpänä muttei suinkaan vähäisimpänä opin paljon lähteiden lukemisesta, muistiinpanojen tekemisestä sekä raportin kirjoittamisesta lähdeviittauksineen ja lähdemerkintöineen. Aiemmin olin lukenut kaikki lähteet kannesta kanteen tekemättä kunnollisia muistiinpanoja lukemisen ohella. Tällä kertaa poimin lähteistä oleellisimmat osat ja merkitsin erilliselle paperille mitä kohtia lähteistä halusin raportissani käyttää. Merkitsin myös sivunumerot heti viittausten yhteyteen, jotta niiden poimimen sujuisi vaivatta. Opin myös arvostamaan kunnollisia lähdemerkintöjä ja viittauksia. Muutamia kertoja kirjoittamisen aikana etsin jostain itse käyttämästäni lähteestä löytämäni mielenkiintoista lähdettä turhaan, sillä merkinnät olivat virheellisiä. Täysin virheettömään lähdemerkintään tuskin itsekään ylsin, sillä täysin yksiselitteisiä käytäntöjä ei vaikuttanut olevan esimerkiksi hankesuunnitelmien, lakien tai muiden dokumenttien merkintään.

8.2 Missä epäonnistuin

Tein opinnäytetyöni aikana ainakin yhden perustavaa laatua olevan virheen. Ryhmän kanssa tehtyjen suunnitelmien ollessa jo pitkällä tiedostin kauhukseni, etten ollut missään vaiheessa ollut yhteydessä koulun rehtoriin. Olin olettanut erityisopettajan keskustelleen asiasta koulun johtokunnan kanssa ja erityisopettaja oli olettanut

minun keskustelleen. Luonnollisesti minun olisi pitänyt olla se, joka ottaa yhteyttä rehtoriin ja pyytää luvan toimia kyseisessä koulussa. Koska tapasin erityisopettajan alun perin muissa yhteyksissä ja sattumalta, tämä yhteydenottovaihe tuli ikäänkuin huomaamatta hypättyä yli. Korjasin tilanteen parhaan taitoni mukaan heti ensi tilassa ja kerroin rehtorille tarkasti videoprojektistani ja sen tarkoituksista. Rehtori antoi helpotuksekseni täyden siunauksen asiallemme. Hän kuitenkin hieman nuhteli minua ja aivan aiheesta.

Alkukyselyn kaavakkeen laatiminen oli hyvin haasteellista, enkä mielestäni onnistunut siinä täysin. Itsetuntoa mittaavassa kysymyksessä, jossa tuli rastittaa itseä kuvaavia ominaisuuksia, jotkut vastausvaihtoehdot eivät ehkä olleet aivan harkittuja. Myös kyselyiden täyttämishetket olisi pitänyt järjestää rauhallisemmiksi.

Oppilaitoksissa pidettävien infotilaisuuksien järjestäminen ja aikatauluista sopiminen olisi ollut hyvä aloittaa aikaisemmin. Kokemuksesta tiesin, että koulujen rehtorit ovat kiireisiä ja heidän kanssaan aikatauluista sopiminen on usein vaikeaa. Aloitin järjestelyt videon valmistumisen jälkeen, vaikka olisin voinut sopia aikataulut etukäteenkin. Tällöin olisi ollut riski, ettei video olisi ehtinyt valmistua ajoissa, mutta toisaalta olisin voinut pitää infotilaisuuteni ilman videotakin.

Näytöksenkin järjestäminen olisi pitänyt aloittaa aikaisemmin, mutta sen viivästyminen vaikutti osaltaan nuorisotiedottajan kiireet. Mahdollisia syitä näytöksen yleisön vähäisyydelle on lukuisia ja olisi lähes mahdotonta vetää suoraviivaisia johtopäätöksiä lopullisista syistä. Ehkä kuitenkin jos kutsukirjeet olisi lähetetty aikaisemmin ja etenkin huoltajien osalta suoraan postitse, hieman useampi olisi saattanut tulla. Nuorille olisi myös pitänyt tehdä jo varhaisessa vaiheessa selväksi, että jos he haluavat meidän järjestävän näytöksen, odotamme heiltä myös sitoutumista siihen saapumiseen.

8.3 Tilaajan arvio

Tilaajan antaman palautteen mukaan opinnäytetyöni onnistui hyvin. Tilaajan opinnäytetyölleni asettama toive oli lisätä Nurkkelin tunnettuutta nuorten ja heidän

parissaan toimivien aikuisten keskuudessa. Esittelyvideon toteutus ja kouluilla tekemäni toiminnan esittelykierros vastasivat tilaajan mielestä tähän tarpeeseen. Esittelyvideota on mahdollista käyttää myös tulevaisuudessa, joten siitä jää tilaajaorganisaatiolle pysyvä hyöty. Lisäarvoa opinnäytetyölle toi tilaajan mukaan sen toteuttaminen nuorten ryhmän kanssa. Työssä korostuivat Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushankkeen kannalta olennaiset teemat: osallisuus, mediakasvatus ja nuoret nuorisotiedotuksen sisällön tuottajina. (Lehto 2011.)

9 JATKOTUTKIMUSAIHEITA

Mieltäni jäi tutkimuksessani askarruttamaan, millaisia vaikutuksia projektillani oli nuorten ryhmäytymiseen. Omien havaintojeni mukaan ryhmän dynamiikka ei ollut ihan parhaasta päästä ja projektimme alussa olisi ehkä ollut tarpeen tehdä ryhmäytysharjoituksia. Yksi tutkimusaihe voisi siis olla videonteon vaikutukset ryhmäytymiseen ja ryhmäyttämisen tarve erityisryhmissä.

Olisin halunnut selvittää tarkemmin myös muiden nuorten ja koulun henkilökunnan asenteita erityisryhmiin ja erityisryhmien saamia mahdollisuuksia vaikkapa videontekoprojekteihin osallistumiseen verrattuna normaalin opetuksen ryhmiin. Myös huoltajien suhtautuminen vastaaviin projekteihin kouluissa ja etenkin erityisryhmissä olisi ollut kiinnostava aihealue.

Eniten minua jäi kuitenkin mietityttämään pitkäaikainen visioi voimauttavasta videokuvasta samassa merkityksessä kuin Savolaisen (2005) Maailman ihanin tyttö -projektissa. Vaikka löysin useita videota voimautumiseen käyttäviä menetelmiä ja projekteja, ei niissä yhdessäkään ollut keskitytty yksilön voimauttamiseen. Kaikissa oli toimittu ryhmien tai yhteisöjen kanssa ja vaikutukset pyritti kohdistamaan joko ryhmään/yhteisöön sinänsä tai sen yksilöihin yhteisesti. Omat mahdollisuuteni hyödyntää opiskeluni aiheen tutkimiseen ovat tällä erää lopussa, mutta toivon pääseväni vielä jossain muodossa testaamaan ja kehittämään ideaani. Vähintään toivon jonkun muun innostuvan aiheesta.

LÄHTEET

- Harju Aaro 2004. Aktiivisten kansalaisten Suomi – Keskustelunavaus järjestöllisen koulutuksen tehostamisesta. Oikeusministeriön julkaisu 11/2004. Edita Prima oy.
- Hiltunen, Valma & Hyytiäinen, Merja & Lindroos, Sirpa & Matero, Marja 2008. Ohjaan ja avustan. Koulunkäyntiavustajan käsikirja. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Tekijät ja Kirjayhtymä Oy.
- Houni, Pia & Suurpää, Leena (toim.) 1998. Kuvassa nuoret. Tampereen yliopiston julkaisu. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.
- Hursti, Heidi 2010. Odotettu vieras. Aikuisystävätoiminnan esittelyvideo. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.
- JIBBO, 2011. Viitattu 23.4.2011. <http://www.jibbo.net/nuorisotyö/index.html>
- Järvensivu, Marjaana 2007. Lapset lomaketutkimuksen vastaajina. Hyvinvointikatsaus 1/2007. Tilastokeskuksen julkaisu. Viitattu 25.4.2011. http://www.tilastokeskus.fi/artikkelit/2007/art_2007-04-12_002.html
- Koistinen, Mari 2007. Videoesitys osallisuuden muotona. Lasten Äänekoski-mediakerho. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.
- Korpi, Teemu 2010. Älä keskeytä mua! Markkinointi sosiaalisessa mediassa. Tampere: Werkkommerz.
- Kotilainen, Sirkku 2007. Mediakasvatusta nuorisotyössä. Teoksessa Kynäslahti, Heikki & Kupiainen, Reijo & Lehtonen, Miika. (toim.) Näkökulmia Mediakasvatukseen. Helsinki: Mediakasvatusseura ry. Viitattu 23.4.2011. <http://www.mediakasvatus.fi/publications/ISBN978-952-99964-1-4.pdf>
- Kuusela, Anna-Maija 2009. ”Vähän kuin enkelit ois hukassa”. Valokuva sosiaalisen vahvistamisen välineenä Tyttöjen olohuone-projektissa. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.
- Lagström, Hanna & Pösö, Tarja & Rutanen, Niina & Vehkalahti, Kaisa (toim.) 2010. Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura. Julkaisu 101. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry.
- Laiho, Katri (toim.) 2005. Taikalamppu-menetelmän opas. Oivaltavaa käytännön dramaturgiaa elokuvatyöpajoihin. Oulu: Kulttuuritalo valve. Viitattu 16.3.2011. http://www.kulttuurivalve.fi/tiedostot/Elokuvakoulu/PDF/Taikalamppu_110705_web.pdf
- Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Viitattu 2.4.2011. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisopolitiikka/kehittaemi_sohjelma/liitteet/lapsi_ja_nuorisopolitiikan_kehittamisohjelma.pdf
- Lehto, Laura 2011. Tilaajan arvio opinnäytetyöstä. Email paulliina.rusula@gmail.com 26.4.2011.

- Lehtonen, Päivi Hannele 2008a. Voimauttava video. Asiakaslähtöisyyden, myönteisyyden ja videokuvan muodostama työorientaatio perhetyön menetelmänä. Jyväskylän yliopiston kasvatustiedekunnan julkaisuja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 16.3.2011.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18899/9789513933395.pdf?sequence=1>
- Lehtonen, Päivi Hannele 2008b. Voimauttava video. Asiakaslähtöisyyden, myönteisyyden ja videokuvan muodostama työorientaatio perhetyön menetelmänä. EriKa (3) 3/2008, 3-5. Viitattu 23.4.2011.
http://www.cec.jyu.fi/kasvatusjaopetus/erika/erika_3_08_pdf
- Linna, Esa 2011. NuortenLaturin ja Painovirheen toiminnasta. Email pauliina.rusula@gmail.com 9.4.2011.
- Nettilehti Painovirhe. Viitattu 16.3.2011. <http://www3.jkl.fi/blogit/painovirhe/>
- NettiNappi. Viitattu 23.4.2011. <http://www.nettinappi.fi/nuorisotiedotus/>
- Nuorisolaki 72/2006. Finlex. Viitattu 23.4.2011.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100693>
- NuortenLaturi. Viitattu 23.4.2011.
<http://www.nuortenlaturi.fi/nuortenlaturihanke/tietoahankkeesta>
- Ojanen, M 2001. Ilo, onni ja hyvinvointi. Helsinki: Kirjapaja.
- EU:n nuorisoneuvosto 2001. EU:n nuorisoneuvosto 29.11:Keskustelunaiheena nuorisopolitiikan valkoinen kirja. Opetusministeriön tiedote 22.11.2001. Viitattu 23.4.2011.
http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2001/11/eun_nuorisoneuvosto_2911keskustelunaiheena_nuorisopolitiikan?lang=fi
- Euroopan yhteisöjen komissio 2001. Euroopan komission valkoinen kirja. EU:n nuorisopolitiikan uudet tuulet. Bryssel: Euroopan yhteisöjen komissio. Viitattu 25.4.2011.
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/fi/com/2001/com2001_0681fi01.pdf
- Perusopetuslaki 628/1998. Finlex. Viitattu 25.4.2011.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Pohjoisen Keski-Suomen nuorisotiedotus- ja osallisuushanke 2010. Toimintasuunnitelma.
- Reiman, Heidi 2010. Polskivat perheet. Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tukeminen perheinnin avulla. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.
- Relander, Jukka 1998. Historia, muisti, identiteetti. Teoksessa Houni, Pia & Suurpää, Leena (toim.) 1998. Kuvassa nuoret. Tampereen yliopiston julkaisuja. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy, 27- 45.
- Rusula, Pauliina 2010a. Nuorisotiedotuspiste Nurkkelin arviointi. Arviointitutkimus toiminnasta ja kehittämistarpeista. Työssäoppimisjakson raportti. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisematon.
- Rusula, Pauliina 2010b. Raportti työharjoittelusta. Nuorisotiedotuksen pelikenttä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Julkaisematon.

- Savolainen, Miina 2005. Maailman ihanin tyttö. Voimauttava valokuva. Taideteollinen korkeakoulu. Taidekasvatuksen osasto. Päättötyö.
- Savolainen, Miina 2008. Maailman ihanin tyttö. The Loveliest Girl in the World. Helsinki: Blink Entertainment Oy.
- Siitonen, J. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Opettajankoulutuslaitos. Oulun yliopisto. Acta Universitatis Ouluensis E37.
- Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Hanna Vilka ja Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vuorinen, Ursula 2006. Lohjalainen mediakasvatushanke: arviointi- ja kehittämissuunnitelma. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

LIITTEET

LIITE 1 Saatekirje huoltajille

Hei!

Olen Pauliina Rusula ja opiskelen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi. Teen opinnäytetyönäni Äänekosken nuorisotiedotuspiste Nurkkelin esittelyvideota, jota varten tarvitsen muutaman innokkaan nuoren. Olen kutsunut Koulunmäen koululta nuoria mukaan, ja huollettavanne on ilmoittanut olevansa halukas osallistumaan videon tekoon.

Esittelyvideota tullaan näyttämään nuorisotiedotuspisteen toiminnan esittelyn yhteydessä esim. oppilaitoksissa ja alan seminaareissa, ja se saatetaan lisätä myös Äänekosken nuorisopalveluiden nettisivuille tai muille nuorisotyöhön liittyville sivustoille. Video pyritään tekemään koulupäivien aikana yhdistettynä oppitunteihin, mutta luonnollisesti varsinainen kuvaaminen tapahtuu nuorisotiedotuspisteellä Äänekosken pääkirjaston aula-aulassa. Editointi saatetaan joutua tekemään Jyväskylässä Nuorten Laturin nettilehti Painovirheen tiloissa, mutta nuorten mahdolliset matkakulut korvataan nuorisotiedotuksen puolesta ja kyydit järjestetään yhteistuumin. Aikaa koko projektiin kuluu arviolta muutamia päiviä.

Nuoret voivat osallistua videontekoon sen suunnittelussa, kuvaamisessa ja editoinnissa. Jos nuori esiintyy itse videossa, tarvitsemme videonkäyttöön hänen huoltajansa suostumuksen. Mikäli suostutte tähän, ruksatkaa oheisesta lupalapusta oikeat kohdat ja lisätäkää allekirjoituksenne nimenselvennyksineen. Lupalapun voi palauttaa nuoren mukana opettajalle.

Tarvitsen lupanne myös videonteon ohella tekemääni pienimuotoista tutkimusta varten. Tutkin onko videoprojektilla vahvistavaa vaikutusta nuorten itseluottamukseen, tai oman osaamisen ja pystyvyyden kokemukseen. Tutkimus tehdään yksinomaan opinnäytetyötänä varten tuomaan siihen vaadittavaa tutkimuksellista otetta. Haastattelen nuoret projektin alussa ja lopussa. Haastatteluaineisto jää yksin minun haltuuni, eikä nuorten henkilöllisyys käy aineistosta ilmi missään vaiheessa. Haastattelussa kysytään nuoren omia näkemyksiä ja kokemuksia omasta osaamisestaan ja pystyvyydestään, mitään muita henkilökohtaisia asioita ei kysytä.

Aikataulumme on hiukan kiireinen, joten palautattehan lupalapun ensi tilassa jotta pääsemme nuorten kanssa aloittamaan videon valmistelut.

Lisätietoja videoprojektista voi kysyä minulta, yhteystiedot alla. Lisätietoja nuorisotiedotuspalveluista löytyy oheisesta esitteestä ja netistä osoitteesta <http://intra.aanekoski.fi/nuoret/> tai nuorisotiedottaja Laura Lehdolta puh 020 632 3223

Lämmin kiitos ja aurinkoista kevättä!

Terveisin, Pauliina Rusula, yhteisöpedagogi(AMK)-opiskelija (perässä yhteystietoni)

LIITE 2 Lupalappu

Lupalappu

Suostun huollettavani _____

esiintymiseen nuorisotiedotuspiste Nurkkelin esittelyvideossa, jota näytetään nuorisotiedotuspisteen toiminnan esittelyn yhteydessä esim. oppilaitoksissa ja alan seminaareissa, ja se saatetaan lisätä myös Äänekosken nuorisopalveluiden nettisivuille tai muille nuorisotyöhön liittyville sivustoille videon tekemiseen, mutta ei siinä esiintymiseen osallistumiseen videoprojektin yhteydessä tehtävään tutkimukseen kuljettamiseen tarvittaessa videon editointiin Jyväskylään työntekijän kyydillä

Päivämäärä ja paikka

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Puhelinnumero

Loppukysely videontekoon osallistuneille nuorille

Vastaa rastimalla kaikki sopivat vaihtoehdot. Vastaa mahdollisimman rehellisesti. Muista että kukaan ei tiedä mikä vastauspaperi on kenenkin, eikä kukaan muu kuin Pauliina näe vastauksia!

1. Opitko jotain uutta videonteon aikana?

en kyllä en osaa sanoa

2. Huomasitko osaavasi jotain mitä et tiennyt osaavasi?

en kyllä en osaa sanoa

3. Onnistuitko jossain mielestäsi hyvin?

en kyllä en osaa sanoa

4. Olitko jossain parempi kuin luulit?

en kyllä en osaa sanoa

5. Löysitkö itsestäsi jotain uusia puolia tai taitoja?

en kyllä en osaa sanoa

6. Epäonnistuitko mielestäsi jossain?

en kyllä en osaa sanoa

7. Haluatko joskus tehdä uudestaan jonkin videon?

en kyllä en osaa sanoa

8. Haluaisitko tehdä vapaa-aikanasi jotain videontekoon liittyvää?

en kyllä en osaa sanoa

9. Jännittikö sinua joku videonteossa?

esiintyminen	kameran käsittely	editointi
ryhmässä työskentely	vieraat ohjaajat	videon suunnittelu
miten video onnistuu	mokaan jotenkin	teen jotain noloa
kuinka ideoihini suhtaudutaan		päädyn julkisuuteen
kuinka muut suhtautuvat minuun		mitä palautetta videosta tulee
jokin muu, mikä _____		

---

10. Uskotko että pystyit vaikuttamaan johonkin?

nuorisotiedotuksen toiminta
nuorille suunnatut palvelut
en mihinkään

päättäjien asenne nuorisotiedotukseen
omaan koulunkäyntiin liittyvät asiat
johonkin muuhun, mihin _____

---

11. Mitkä asiat olivat parasta videonteossa?

videon suunnittelu
kuvauspäivä
vaihtelu koulupäiviin

kuvaaminen
editointi
esiintyminen

tutustuminen Nurkkeliin
valmiin videon näkeminen
pääsi vaikuttamaan asioihin

sai tehdä jotain minkä näkevät muutkin ihmiset
jokin muu, mikä _____

---

12. Tuntuiko joku ahdistavalta, pelottavalta tai muuten pahalta videonteossa?

ei en osaa sanoa

kyllä, mikä _____

---

13. Toivotko huoltajiesi tulevan näytökseen katsomaan videon?

ei kyllä en osaa sanoa

**14. Onko sinulle tärkeää mitä huoltajasi ajattelevat osallistumisestasi videonte-
koon?**

ei kyllä en osaa sanoa

15. Muita fiiliksiä, mietteitä, toiveita, kysymyksiä, ehdotuksia.....?

Kiitos vastauksistasi!   =>

LIITE 4 Nurkkelin esittelyvideo

Video on myös netissä:

Nuorisotiedotuspiste Nurkkelin esittelyvideo 2011. Viitattu 28.4.2011.

<http://www.youtube.com/watch?v=j9F9bG33gdM>